

ÖREBRO UNIVERSITET
HÄLSOKADEMIN

”Sunt förnuft och rim och reson...”

– en kvalitativ utvärdering av
Svenska Fotbollsförbundets projekt
Mål utan alkohol

Susanna Geidne

Forskarlaget för utvärdering av frivilligorganisationers
alkohol- och drogförebyggande arbete (FUFAD)
Folkhälsovetenskap, Hälsoakademin
Örebro universitet

2009

Förord

Svenska Fotbollsförbundet

Svenska Fotbollförbundet (SvFF) beslutade 2004 att starta en treårig satsning för att bygga kunskap och medvetenhet hos samtliga medlemsföreningar om fotbollens alkoholförebyggande effekter. Projektet initierades av statliga Alkoholkommittén.

SvFF ville i samarbete med IOGT-NTO och Alkoholkommittén förbättra kunskapen och öka medvetenheten i våra föreningar om fotbollens sociala ansvar samt att ge alla barn och ungdomar en trygg och säker idrottsmiljö genom en satsning vars syfte var att senarelägga alkoholdebuten för våra fotbollsspelande ungdomar.

Fotbollens sociala roll har genom åren blivit alltmer betydelsefull för barn och ungdomar i takt med att statistiken påvisar ökad alkoholkonsumtion hos vuxna. SvFF har inte haft som tradition att arbeta enbart med alkoholfrågan i vårt ordinarie utvecklingsarbete därför blev den här satsningen en utmaning för vår organisation. Fotbollen är den största och ledande idrotten i landet och vår verksamhet kan man beskriva i två ”ben”, det ena är det kommersiella underhållningsbenet där vår elitidrott återfinns och det andra är folkrörelsen. Inom den kommersiella delen har vi ibland kritiserats för att göra reklam för t ex alkoholprodukter. SvFF följer alltid reglerna gällande marknadsavtal vilket ibland kan ge dubbla budskap utåt eftersom vi samtidigt arbetar i ett förebyggande syfte inom folkrörelsebenet.

Det har varit tre lärorika år där vi har fått manövrera mellan att inte vara moraliserande i vårt budskap till att kritiskt granska våra egna marknadsavtal och vi kan med gott samvete säga att vi har utvecklat och skapat eftertanke inom alkoholområdet på alla plan och i båda verksamhetsbenen, inte bara inom barn- och ungdomsfotbollen.

Våra ambitioner med satsningen var att ta fram ett policymaterial som lätt skulle kunna spridas till rörelsen efter avslutad satsning och på så sätt säkerställa det framtida arbetssättet med tonvikten på ett levande policyarbete ute i våra föreningar.

Vi vet med säkerhet att denna fråga ständigt är aktuell och vi tror att resultatet av satsningen bidrar till att stärka vår position som största och ledande idrott genom att vi arbetar med utveckling av våra föreningar inom alla områden inte bara de sportsliga..

Detta område är en gemensam angelägenhet för hela fotbollsfamiljen.

Gunilla Axén,
Chef för medlemsavdelningen SvFF

Forskarteamet vid Örebro universitet

Det har varit en lärorik resa att medverka i utvärderingen av Svenska Fotbollsförbundets projekt "Mål utan alkohol". Vårt arbete har möjliggjorts genom medel från Alkoholkommittén som gav oss i uppdrag att dokumentera det processinriktade arbete som planerades. Genom vårt tidigare arbete med forskning och utvärdering av frivilligorganisationers alkohol- och drogförebyggande arbete kom denna insats att kunna bygga på och berika vårt arbete inom området. Idrottsrörelsen kan vara en positiv kraft och god uppväxtmiljö för många barn och ungdomar. Bruk av alkohol och droger påverkar idrottsprestationer negativt. Det är därför naturligt att idrotten tillsammans med andra aktörer kan verka förebyggande såväl för barn och unga som bland alla de ledare och vuxna som finns inom idrottsrörelsen. I arbetet med denna studie har vi mött många positiva människor engagerade i detta arbete.

Arbetet med utvärderingen inleddes med överläggningar mellan vårt forskarteam och representanter för Svenska Fotbollsförbundet och Alkoholkommittén. Forskarteamet utvecklade gemensamt uppläggningsplaneringen av denna utvärdering. Arbetet med datainsamling och analys har genomförts av Susanna Geidne med stöd av Charli Eriksson. Susanna Geidne har varit huvudansvarig för skrivningen av denna rapport och innan publiceringen av rapporten har de ingående föreningarna och Svenska Fotbollsförbundet haft möjlighet att ta ställning till våra redovisningar och analyser. Ett stort tack riktas till alla de personer inom fotbolls-rörelsen som delat med sig av sina erfarenheter av att arbeta med alkohol- och drogfrågorna inom idrotten. I rapporten låter vi många röster komma till tals i denna angelägna fråga.

Örebro den 19 oktober 2009

Charli Eriksson,
professor i folkhälsovetenskap, Hälsoakademin, och
föreståndare för NCFE,
Örebro universitet

Goda råd om policyarbete

- Få med ledarna i arbetet.
- Ta hand om föreningens ledare, de är föreningens viktigaste personer.
- Det behövs någon som kan/vill lägga mer tid på policyarbetet under en period. Det behöver inte vara en anställd men det behöver vara någon som inte har så många andra uppgifter i föreningen.
- Riskera ej att en massa oskriven kunskap finns hos enstaka personer. Skriv ned och tydliggör vad man tror är allmän kunskap.
- Ha små foldrar för att lätt kunna sprida budskapet.
- Ha regelbundna träffar/uppstartsmöten som forum för spridning.
- Policyn blir aldrig klar för alltid. Samhället och föreningen förändras och personer byts ut. Policyn måste regelbundet revideras.
- Ta hjälp av andra föreningar både lokalt och inom sin idrott. SISU m.fl. hjälper gärna till. Mycket finns på Internet. Uppfinn inte hjulet igen.
- Policyarbete tar tid. Sätt upp rimliga delmål.
- Integrera arbetet i den ordinarie verksamheten.

Innehåll

Förord	2
Svenska Fotbollsförbundet	2
Forskarteamet vid Örebro universitet	3
Goda råd om policyarbete	4
Innehåll	5
1. Inledning	6
1.1. Projektet Mål utan alkohol	6
1.2. Utvärderingen	8
2. Teoretisk ram	10
2.1. En tillbakablick	10
2.2. Policyarbete i idrottsföreningar	11
2.3. Idrottsföreningen som en hälsofrämjande arena	12
2.4. Idrottens sociala ansvar	13
2.5. Idrottsledaren som förebild	14
3. Projektets föreningar	15
3.1. Landskrona BoIS	15
3.2. Kvarnby IK	22
3.3. Morön BK	29
3.4. Skiljebo SK	33
3.5. IFK Norrköping	41
3.6. Bälinge IF	46
3.7. Byttorps IF	52
3.8. Skattkärrs IF	57
4. Jämförelse mellan föreningarna	62
4.1. Policyarbetet	62
4.2. Projektet	64
5. Åsikter om projektet Mål utan alkohol	65
5.1. Projektledningsperspektiv	65
5.2. Yttre perspektiv	69
6. Diskussion	70
7. Referenser	74
Bilaga 1	Alkoholpolicy för Landskrona BoIS
Bilaga 2	Kvarnby IK drogpolicy
Bilaga 3	Skiljebo SKs drogpolicy
Bilaga 4	IFK Norrköpings policy gällande alkohol och droger
Bilaga 5	Drog- och alkoholpolicy för Bälinge IF
Bilaga 6	Drogpolicy inom Byttorps IF
Bilaga 7	Skattkärrs IF Alkohol och drogpolicy

1. Inledning

Att arbeta med policyer och i det här fallet alkohol- och drogpolicyer i idrottsföreningar är ett relativt nytt och spännande område nationellt, men även internationellt. Idrottsföreningar är en viktig arena för att möta barn och ungdomar, men även deras föräldrar och unga vuxna. I internationell litteratur nämns idrottsföreningen som en viktig arena för hälsofrämjande arbete (ex. Kokko et al 2006, 2009). I Riksidrottsförbundets forskningsrapport om Handslagets prioriteringsområde *Kampen mot droger* (Jonsson et al 2007) dras slutsatsen att det är viktigt att idrottsrörelsen arbetar vidare med att skapa ett strategiskt långsiktigt drogförebyggande arbete. Man menar även att det behöver byggas upp tydliga strukturer inom föreningar och förbund för hur det drogförebyggande arbetet skall bedrivas. Denna utvärdering ger en bild av hur policyarbete kan se ut i ett antal fotbollsföreningar i Sverige.

1.1. Projektet *Mål utan alkohol*

Svenska Fotbollsförbundet (SvFF) anser att den verksamhet man bedriver är en socialt utvecklande fritidsaktivitet. Man menar dock att fotbollens sociala ansvar ökar genom att man är den föreningsidrott som lockar flest ungdomar (240 000) i Sverige i dag. Detta gäller inte bara ansvar för ungdomarna, utan även för vuxna spelare, ledare och i viss mån föräldrar. Förbundet har en gemensam syn på alkohol i och med sina alkoholpolitiska riktlinjer, som bland annat innebär att fotbollen ställer sig bakom samhällets mål att minska alkoholkonsumtionen och framförallt att senarelägga ungdomars alkoholdebut. Med detta sociala ansvar som bakgrund inleddes projektet *Mål utan alkohol* i SvFFs regi.

Projektets innehåll

SvFFs mål var att arbeta under tre år, med start 2005, med ett projekt för att bygga kunskap och medvetenhet hos samtliga medlemsföreningar om fotbollens förebyggande effekter och det ansvar man har i alkoholfrågan. Projektet drevs av SvFF i samarbete med Alkoholkommittén och IOGT-NTO. Under projektperioden skulle totalt 15 föreningar delta i projektet; sex elitföreningar och nio breddföreningar; fem föreningar per år. Dessa föreningar skulle arbeta aktivt med alkoholfrågor i föreningen bland annat genom att utveckla en alkoholpolicy och handlingsplan som når ut till samtliga medlemmar och genom detta få alla att arbeta mot samma mål. Policyn skulle även bidra med en "kvalitetsstämpel" på verksamheten, som kan skapa trygghet hos de föräldrar som lämnar sina barn i verksamheten.

Nyckelpersoner i föreningarna gavs grundläggande kunskaper i alkoholfrågan och i alkoholförebyggande arbete, dels genom en Prime-for-Life-utbildning (PFL), som är en utbildning för vuxna och äldre tonåringar som i sin kortaste version har som syfte att förebygga problem hos personer som ännu inte utvecklat några problem, och dels genom utbildning i att skapa en alkoholpolicy i föreningen. Vidare planerades att erbjuda föräldrar möjlighet att delta i IOGT-NTO:s föräldrastödsprogram *Föräldrar Tillsammans* (då Spela tillsammans).

Det övergripande syftet var att bygga kunskap och medvetenhet hos samtliga medlemsföreningar om fotbollens förebyggande effekter och det ansvar man har i alkoholfrågan.

Projektets specifika mål och medel

Verksamhetens mer specifika målsättningar var knutna till de olika föreningarnas utveckling av en alkoholpolicy och hur arbetet med denna genomfördes. Föreningarna åtog sig att arbeta med projektet i ett år och sedan verka som modellförening för projektet. De olika typerna av föreningar fick något olika förutsättningar:

För elitföreningar

Två föreningar per år beviljades 100 000:- i projektstöd. Spelare/ledare valdes ut och utbildades i PFL. Fyra elitspelare per år skulle utses till ambassadörer. Föreningarna skulle ha en utvecklad alkoholpolicy. Både SvFF och föreningarna skulle marknadsföra satsningen.

För breddföreningar

Tre föreningar per år beviljades 50 000:- i projektstöd. Hela föreningen, dvs. spelare, ledare och föräldrar skulle omfattas av satsningen. Samarbete skulle ske med IOGT-NTO när det gäller informationsmaterial och pedagogiska hjälpmedel. Föreningarna skulle användas som modeller för föreningar som engagerar sig i handslagets satsning kampen mot droger.

Verksamheten skulle omfatta fem föreningar per år utifrån principen en herrelitförening, en damelitförening samt tre breddföreningar. Tredje året gjorde man ett försök att välja ett helt distriktsförbund.

	Herrelit	Damelit	Bredd
År 1	Landskrona BoIS	Umeå IK	Kvarnby IK, Morön BK och Skiljebo SK
År 2	IFK Norrköping	Bälinge IF	Byttorps IF, Matfors IF och Skattkärrs IF
År 3	AIK	Djurgårdens IF DFF	Torslanda IK och Hallands FF

Projektets ekonomiska och personella resurser

Projektet har haft en projektledare anställd på halvtid samt en styrgrupp knuten till denne. I styrgruppen ingick chefen för medlemsavdelningen som även fungerade som stöd till projektledaren. Projektets budget har varit drygt två miljoner kr, varav en miljon har delats ut i föreningsstöd till medverkande föreningar. SvFFs egen insats var ca 300 000 kr.

1.2. Utvärderingen

Forskargrupp

Forskarteamet för utvärdering av frivilligorganisationers alkohol- och drogförebyggande arbete (FUFAD) vid Örebro universitet har funnits sedan 2003. Forskarteamet kom till inom Socialstyrelsens satsning på frivilligorganisationers alkohol- och drogförebyggande arbete. Inom denna satsning, men även med externa medel, har ett stort antal fördjupade utvärderingar gjorts.

Den arbetsmodell som forskargruppen har för studierna av frivilligorganisationernas alkohol- och drogförebyggande arbete bygger på en partcipatorisk ansats. Detta innebär ett gemensamt arbete med utformningen av de studier som ingår. Ansatsen bygger på att föreningarna deltar i utvärderingen genom medverkan i strukturerad verksamhetsrapportering, som inkluderar reflektion och självvärdering, samt deltagande i olika, mer specifika undersökningar (Eriksson et al 2008).

Hösten/Vintern 2006/2007 gav dåvarande Alkoholkommittén och SvFF forskarteamet uppdraget att utvärdera projektet Mål utan alkohol. I denna utvärdering läggs fokus på hur policyarbetet ser ut i föreningarna samt hur projektet har fortlöpt utifrån föreningarnas och SvFFs sida.

Frågor för utvärderingen

1. Vad kännetecknar organisationerna som ingår i projektet? (inriktning, verksamhet, resurser, syn på samhällsansvar mm)
2. Hur går utvecklingen av alkoholpolicyn till? (deltagare, reaktioner, organisation, arbetsform mm)
3. Hur ser policydokumenten och handlingsplanerna ut i föreningarna? (alkohol, andra relevanta)
4. Vad händer konkret i föreningarna? (aktiviteter och med vilka metoder mm)
5. Hur har arbetet påverkat föreningen? (Målgrupper: spelare, ledare, föräldrar, styrelse?)
6. Hur har arbetet påverkat de geografiskt närliggande föreningarna (distriktsförbundet, andra föreningar)
7. Hur har arbetet påverkat SvFF? (sponsring, evenemang mm)

Utvärderingen bygger på en fördjupad dokumentation av det som görs inom programmet. Detta kompletteras med en intervjuundersökning där olika aktörer och intressenter intervjuas.

Genomförande

I urvalet till denna utvärdering ingår de 10 föreningar som ingick i projektets två första år. Vidare inkluderas distrikts- och förbunds nivå i delar av utvärderingen.

Verksamhetsrapportering

Samtliga 10 föreningar fick utsänt en mall för rapportering av verksamheten både ur projektledarens perspektiv och ur styrelsens perspektiv. Åtta föreningar sände in verksamhetsrapporteringen; de som saknades var Umeå IK och Byttorps IF.

Intervjuer

Under intervjuundersökningen besöktes åtta av föreningarna. Besöken ägde rum mellan juni 2007 och januari 2008. Umeå IK samt Matfors IF försöktes nås på olika sätt vid ett flertal tillfällen utan resultat. För att få ett brett föreningsperspektiv intervjuades i samtliga fall projektledaren, någon styrelsemedlem (ofta ordföranden) samt någon ledare. I fem föreningar intervjuades även någon ungdomsspelare och/eller någon seniorspelare. Sammanlagt hölls 30 intervjuer, som varade mellan 5 minuter och drygt 1 timme. Intervjuerna spelades in efter medgivande av intervjupersonerna. De skrevs därefter ut ordagrant och genomlästes i sin helhet. De citat som är uttagna till rapporten har i vissa fall redigerats för att bli mer läsbara. Visst talspråk har tagits bort och några meningar punkterats.

För att få ett projektledningsperspektiv på projektet hölls intervjuer med SvFF:s projektledare samt chefen för utvecklingsavdelningen (då medlemsavdelningen).

E-postenkät

För att få ett yttre perspektiv på projektet sändes en kort e-postenkät ut till de berörda distriktsfotbollsförbunden och SISU-avdelningarna. Åtta av de 16 kontaktade svarade.

Etiska aspekter

Denna utvärdering genomfördes med deltagande efter informerat samtycke från dem som ingått i studierna. Föreningarna och SvFFs projektansvariga har fått ta ställning till sina respektive intervjuer i utskrivet format innan dessa har publicerats.

2. Teoretisk ram

I detta avsnitt ges en kort bakgrund till vad som gjorts och skrivits tidigare både nationellt och internationellt när det gäller hälsofrämjande arbete i idrottsföreningar. Avsnittet börjar med en tillbakablick på samarbetet mellan riksidrottsförbundet och nykterhetsrörelsen, fortsätter med en del om policyarbete i idrottsföreningar; internationellt och nationellt. Därefter följer några tankar om idrottsföreningen som en hälsofrämjande arena, idrottens sociala ansvar och idrottsledaren som förebild.

2.1. En tillbakablick

Från Spola kröken till IQ

- Historiska samarbeten mellan riksidrottsförbundet och nykterhetsrörelsen.

Sedan mellankrigstiden i Sverige har tankar om samarbeten mellan idrott och nykterhet förekommit. Idrottsrörelsen och nykterhetsrörelsen, som båda ökade kraftigt under denna tid, samarbetade en del. Under 1950-talet bedrev flera av de ledande nykterhetsorganisationerna tillsammans med Riksidrottsförbundet bland annat kampanjen ”Idrott och nykterhet”. Mer om idrott och alkohol i ett historiskt perspektiv går att läsa i Johansson (2006a, 2006b).

Under efterkrigstiden etablerades ett nära samarbete mellan idrottsrörelsen och Systembolaget. Den kampanj som rönt störst uppmärksamhet var ”Spola kröken” (Johansson 2006a). Spola kröken: man dricker litet mindre och mår mycket bättre, var en kampanj som startade 1971 och syftade till att minska alkoholförtäringen, genom att få människor att dricka mer måttligt och få en sundare syn på alkohol. Både idrottsrörelsen, musikbranschen och Sveriges försvar deltog i kampanjen, som pågick i 17 år.

År 2000 var det dags igen för ett samarbete mellan Riksidrottsförbundet och nykterhetsrörelsen, i det här fallet IOGT-NTO-rörelsen. Projekt ”Attityd – för en alkoholfri uppväxt” drogs igång. Projektets huvudmetod var att arbeta med föreningens alkohol- och drogpolicy samt handlingsplan (Nygren 2004).

Under 2005 var det återigen dags för Systembolaget med ett nytt initiativ. IQ-projektet lanserades med syftet att lyfta fram goda exempel, bland annat inom idrottsrörelsen, i rampljuset och därigenom skapa nytt fokus i alkoholfrågan. IQ drivs som ett dotterbolag till Systembolaget (www.iq.se).

2.2. Policyarbete i idrottsföreningar

Forskning

Vad säger den internationella och nationella forskningen om policyinterventioner i idrottsföreningar?

I en systematisk kunskapsöversikt från The Cochrane collaboration (ett globalt nätverk som sammanställer ny evidensbaserad kunskap från internationella vetenskapliga databaser) visas att det inte finns några rigorösa studier som har testat effektiviteten hos policyinterventioner med förebyggande syfte organiserade genom idrottsorganisationer (Jackson et al 2005). Med rigorösa menas i första hand studier med en interventions- och en kontrollgrupp. Samtidigt tas upp att utvärdering av policyinterventioners effekter är svårt då det är mycket krävande att undersöka om en policyintervention leder till policyförändring som i sin tur leder till beteendeförändringar. Det finns heller inte många studier om hur idrott och fysisk aktivitet kan bidra till självbestämmande, socialt kapital och samhällsutveckling (Rütten 2006). Den internationella forskningen menar alltså att detta område är relativt outforskat.

Dock finns i den internationella forskningen liksom i den nationella, studier som gjorts om policyinterventioner. Bland annat belyses faktorer till att intervention lyckas eller misslyckas. I en brittisk studie visas att nyckelfaktorer för att lyckas med ett dylikt projekt är samordnarens/projektledarens personlighet. Denne/dessa behöver ses som en auktoritet i de ungas ögon, men inte uppträda auktoritärt. Auktoriteten skall ligga i att personen/personerna har kunskap om ämnet samt kompetens inom huvudaktiviteten. Projektverksamma i det här fallet kände att det var svårt att förmedla budskap om droger till unga, då de kände att de ofta saknade kunskaper. Man menade att det var bättre att ta in specialister för att förmedla dessa budskap än att snabbtutbilda projektarbetare (Smith and Waddington 2004).

I en studie (Crisp and Swerissen 2003) av hälsofrämjande idrottsmiljöer i Australien visas att de som implementerar förändringarna på klubbnivå ofta är ideella med sin huvuduppgift som tränare, ledare, aktiv, och att detta kan vara begränsande. De visade också att storlek på bidraget, organisationsstruktur samt förekomsten av anställd personal inte var förknippat med hur man lyckades med förändringen. För att lyckas krävdes dock tydliga förväntningar, realistiska tidsramar, starkt stöd, fokus på implementering snarare än policyutveckling och realistisk kontroll och utvärdering av resultatet. I Australien handlar dock forskningen till stor del om hur hälsobudskap kan spridas via idrottsevenemang exempelvis ansvarfull alkoholserving i samband med evenemang (Dobbinson et al 2006, Crisp and Swerissen 2003).

I Sven Nygrens (2004) utvärdering av Attityd-projektet menar han att för att alkoholpolicyn inte ska leva sitt eget liv måste den integreras i det dagliga arbetet, med utövandet av sporten och i den dagliga föreningsverksamheten.

Exempel idag

I den projektportfölj som Socialstyrelsen givit bidrag till under 2007/2008 finns tre projekt som arbetar med policyutveckling i idrottsföreningar; Skåneidrotten, Örebro läns Idrottsförbund (ÖLIF) samt IOGT-NTO. I Skåne kallas projektet ”En riktig Anti-Dant-förening” och riktar sig till idrottsföreningar i syfte för dem att genomgå studiecirkelematerialet ”Attityd” samt anta och implementera sin egen drogpolicy. Projektet ”Ett vinnande koncept” i Örebro har tagit fram ett nytt utbildningsmaterial anpassat för att fungera inom idrottsrörelsen i det drogförebyggande arbetet. Materialet fokuserar på alkohol, narkotika, tobak, kost, träningslära, doping, ledarskap och att skapa en policy. I IOGT-NTOs projekt ”Ledare tillsammans” är syftet med projektet att få ledarna att ta ansvar för alkoholfrågan och komma överens om ett gemensamt förhållningssätt kring alkohol. Hemsidor till ovanstående projekt finns i rapportens referensavsnitt.

2.3. Idrottsföreningen som en hälsofrämjande arena

Idrottsorganisationer är en viktig arena för hälsofrämjande policyer, för att skapa hälsofrämjande miljöer och stödja förändring av hälsosamma beteenden (Jackson et al 2005, Dobbins et al 2006). Idrottsorganisationer når ett stort antal människor, framförallt barn och ungdomar. Barn- och ungdomsidrotten utgör den största organiserade uppfostringsmiljön efter familjen och skolan (Carlsson, Peterson, Trondman 2005, Linna 2006). Idrotten har stor potential att lyckas med hälsofrämjande verksamhet genom att den till stor del handlar om att ta hand om sin kropp (Linna 2006).

Statens tanke är att idrottsrörelsen har ett särskilt ansvar med hänsyn till det stora antal barn och ungdomar som är verksamma inom den (Prop 1998/99:107). Den betonar också bland annat idrottens syfte att främja demokrati, aktivt eftersträva integration och god folkhälsa. Ungdomsstyrelsen (2005) menar i sin utredning om ”Unga och föreningsidrotten” att föreningsidrotten har så många mervärden att den förtjänar sitt statliga stöd. Dock menar man att pojkidrottens lagidrotter inte i samma utsträckning och med samma självklarhet når målen med avseende på idrotten som socialisationsmiljö.

Människor som idrottar tillsammans i en idrottsförening kan utveckla nära sociala relationer och få socialt stöd (Rütten 2006). Fem fördelar med att delta i sport är.

- Förbättrad självkänsla
- Förbättrade relationer med kamrater
- Konstruktivt användande av fritid
- Framtidsmöjligheter för träning och arbete
- Utvecklande av relationer med vuxna (Smith and Waddington 2004).

Riksidrottsförbundets egna styrdokument ”Idrotten vill” från 1995 utgör idrottsrörelsens verksamhetsidé och värdegrund. I denna betonas att idrotten har en roll som påverkare av god

hälsa och att den ska ta ställning mot sådant som är skadligt och nedbrytande. Man menar även att idrottsrörelsen har en viktig uppgift att fylla som opinionsbildare i folkhälsofrågor. Riksidrottsförbundet har även en strategisk plan från riksidrottsmötet 2007 för idrottsrörelsens folkhälsoarbete. I denna tydliggörs idrottsrörelsens viljeinriktning och roll som aktör i folkhälsoarbetet (Riksidrottsförbundet 2007). Men samtidigt finns det en hel del frågor man kan ställa om kopplingen idrott och alkohol.

- Hur har det senaste decenniets allmänna liberalisering av alkoholpolitiken påverkat idrottsrörelsens inställning till alkohol? (Johansson 2006b)
- Har elitidrottens successiva förändring från amatörism till professionalism och upplevelseindustri gjort alkoholkulturen till en oskiljaktig del av den moderna elitidrotten? (Johansson 2006b)
- Dricker idrottsföreningsanslutna ungdomar mindre än den genomsnittlige ungdomen?
- Lär idrotten ungdomar att dricka?

Historiskt sett har alkohol och idrott två ansikten; ett dubbeltydigt förhållande (Dunning and Waddington 2003; Smith and Waddington 2004; Linna 2006; Johansson 2006a,b).

Det första sättet att se det hela på är att om ditt barn idrottar är den naturligt säker från kontakt med alkohol och droger (Munro 2000, Linna 2006). Det andra synsättet är det motsatta, att de lärde sig dricka genom idrotten. Sanningen? Ja, förmodligen någonstans däremellan. Studier har visat att föreningsidrottande ungdomar inte dricker mindre alkohol än de som inte föreningsidrottar, ibland dricker de t.o.m. mer (Linna 2006, Trondman 2005). Ungdomars alkoholkonsumtion sker i huvudsak utanför föreningsidrottens regi, föreningsidrotten kan dock ha en indirekt påverkan då ungdomar genom idrotten utvecklar nätverk och socialt kapital som sedan kan bidra till ökad alkoholkonsumtion (Trondman 2005). Det kan också uttryckas som att det är bättre att ungdomarna både dricker och idrottar än att de bara dricker i frågan om idrottsutövande är bra för ungdomars alkoholkonsumtion (Pihkala i Koski 2005). Idrottande ungdomars alkoholdebut är dock senare än andra ungdomar vilket i sig enligt tidigare forskning har ett samband med lägre alkoholkonsumtion senare i livet (Hellandsjø Bu 2005).

På senare år har debatten om sponsring av idrottsevenemang, föreningar och förbund varit aktuell både i Sverige och internationellt. Tobaksföretagens sponsring av idrottsevenemang har på senare tid utsatts för laglig eller frivillig reglering i delar av världen. För andra ohälsosamma produkter som alkohol, snabbmat, läsk har debatten kommit igång, men inte kommit lika långt (Collin, MacKenzie 2006).

2.4. Idrottens sociala ansvar

Har idrotten ett vidare ansvar? Då den internationella idrotten förorsakar samhällsekonomiska kostnader förväntas de därför ge en del tillbaka till samhället (Persson 2007). Många förbund och storklubbar har idag börjat tänka mer som företag och därmed anammat deras begrepp

”corporate social responsibility” (CSR). Orsak, mervärde för dess renommé, ansvar för sina medlemmar samtidigt som medlemmen är ansvarig för sin förening/förbund. Ett exempel internationellt är FC Barcelona som istället för en sponsors namn på sina matchställ har Unicef, som de sponsrar med 1,5 miljoner Euro under de närmaste fem åren. Man har också startat en fond för utvecklingsstöd till FN (www.fcbarcelona.com). Ett initiativ från Sverige är IFK Norrköping som inlett ett samarbete med BRIS (www.ifknorrkoping.se). Idrottsförbunden kan genom att förstå vilka som är dess intressenter dra fördel av ett potentiellt socialt kapital. Det är viktigt att inte se detta som ett sätt att lägga ytterligare börda på små ideella föreningar – snarare att det är en möjlighet att föregripa kommande förändringar av en nationell idrottspolicy, att ge dem en fördelaktig position vad gäller framtida lokalt och statligt idrottsstöd. Ett beslut att ställa sig utanför denna utveckling kan komma att resultera i att förbunden istället blir tvingade att föga sig (Persson 2007). Dessa sista spekulationer gäller i huvudsak Danmark, men kan vara intressanta även ur ett svenskt perspektiv. Vissa kommuner i Sverige har också börjat villkora de lokala aktivitetsstöden utifrån om föreningen har en alkoholpolicy eller ej.

I en australiensisk studie menas att det är lättare att förändra om det finns utbrett stöd för förändring. Att föreningar/förbund kan tänkas vilja förändras för deras egna medlemmars eller andras hälsa samt att de ser förändring som en investering i framtiden för deras idrott/förening. Faktorer som kan hindra en möjlig förändring är att det finns andra, mer akuta saker att ta tag i än förebyggande, att det medför kostnader samt att det finns strukturella hinder i förändringsarbetet (Crisp and Swerissen 2003).

2.5. Idrottsledaren som förebild

Att idrottsledaren för många barn och ungdomar är en oerhört viktig person är det ingen tvekan om, inte heller att många barn och ungdomar har sin idrottsledare eller någon annan idrottsperson som förebild. Då barn och ungdomar tillbringar mycket tid inom idrotten kan tränare och ledares påverkan bli stor. En uppfattning inom idrotten är att idrottare och då kanske speciellt elitsatsande idrottare själva ”förstår” att de ska hålla sig borta från alkohol och andra droger på grund av sin strävan efter bra prestationer (Linna 2006). I ”Idrotten vill” (RF 1995) står även att idrottsledarna är de näst efter familjen och skolan som har störst möjlighet att påverka och fostra ungdomarna. I en studie menas dock att idrottsrörelsen måste jobba mer med utbildning för de ca 600 000 ideella ledarna som finns i Sverige. En utbildning som måste informera om de mål som finns i idrottens styrdokument, för det är något som inte alla idrottsledare känner till (Högberg 2007).

3. Projektets föreningar

Först presenteras föreningarna som ingick första året och sedan föreningarna som ingick andra året. De presenteras i ordningen herrelitförening, damelitförening samt breddföreningar. Förutom en föreningsbakgrund, presenteras deras arbete med sin alkoholpolicy, varför föreningen har en, hur den togs fram och spreds samt resultaten av den. Sist presenteras vad som gjorts inom projektet samt tankar om detta.

3.1. Landskrona BoIS

Landskrona BoIS bildades 1915 som en sammanslagning av IFK Landskrona och Diana. Föreningen har förutom fotboll även haft ishockey under ett par år i slutet av 50-talet och början av 60-talet. I dagsläget har föreningen ett drygt 10-tal knatte, pojk- och juniorlag. A-laget ligger i Superettan. Föreningen har inga flick/damslag. Landskrona BoIS har tillsammans med en skola i centrum, kommunen samt ett antal övriga bidragsgivare ett integrationsprojekt; *BoIS i centrum*, som har till syfte att genom fotboll och Landskrona BoIS skapa möjligheter för barn och ungdomar, men även vuxna med invandrarbakgrund, att komma in i det svenska samhället.

År 1-förening

Intervjudatum: 11/9 2007

Material: Alkoholpolicy

Intervjupersoner 3 st

Projektledare (P), Ungdomsansvarig (A), Ungdomsledare (L)

Föreningsbakgrund

Landskrona BoIS är i grunden en elitförening. Fram till för ett antal år sedan hade man endast från ungdomslag och äldre i föreningen. I och med sin satsning *BoIS i centrum* finns numera även knattelag i föreningen.

”vi hade ingen knatteverksamhet när vi startade detta projektet, men nu har vi ju 6-7-8-9 åringar och dom är ju 12-13 år dom som var med från början i BoIS i centrum, så vi är väldigt nöjda plus att vi har fått en massa duktiga invandrarföräldrar som ledare, som inte varit med innan.” (L)

BoIS i centrum är ett samarbetsprojekt mellan Landskrona BoIS, kommunen och en F-5-skola i centrum av Landskrona samt ett antal andra finansiärer. Skolan ligger i ett invandrantätt område och målet med projektet är att öka integrationen via fotbollen för både

barn 6-12 år och deras föräldrar. Projektet driver ett fotbollsfristids, där spontanfotboll är en stor del. *BoIS i centrum* har funnits sedan 2003.

Policyarbetet

Landskrona BoIS ungdomssida har haft en ungdomspolicy med olika delar i ett flertal år.

”egentligen så var vi ganska tidigt ute med en policy i den här klubben, vi är nog en föregångare tror jag, att vi jobbade på ungdomsavdelningen, jobbade stenhårt efter en policy och där i den policyn har det stått från första början, alltså typ i början på 90-talet, att alkohol och tobak liksom används inte i samband med idrott här i klubben, så det är väl egentligen det som har funnits nedtecknat. Samtidigt så kan jag säga att det har aldrig varit ett stort problem här eftersom våra aktiva är, det är mycket invandrare, väldigt mycket invandrare och där kan det finnas mycket problematik kring dom, men inte alkohol, det är inget stort problem. Så att, det har funnits i vår ungdomspolicy, men inte mer än att vi liksom inte ska använda det.” (A)

Seniorspelarna har i sina anställningskontrakt med att de är offentliga personer, att man även utanför arbetstid representerar föreningen och därför skall tänka på att vara försiktiga med bland annat alkohol.

”Vi är helt klara med att det får inte förekomma eftersom det är en elitförening.” (L)

Varför ha en alkohol- och drogpolicy och för vilka?

”när vi tog upp det första gången, så var det väl att vi tyckte det fanns en idé att skriva en alkoholpolicy, tyckte vi skulle vara bra för att...alltså på något sätt kändes det att det skulle vara bra och ha helt enkelt” (P)

Att ha en alkoholpolicy i en fotbollsförening menar man kan vara bra. Hela samhället har ett ansvar för ungdomarna och man känner att som en stor förening är det viktigt att man visar att man tar sitt ansvar inför de mindre föreningarna.

”Hela samhället alltså...om inte vi tar ett ansvar för våra ungdomar...det är ju allmänt känt att det är där dom tar den första supen, därför är det väldigt viktigt att vi som en stor förening visar att vi kan hålla...så det måste vi bygga det förtroendet vi har just nu. Sen vet jag inte i små idrottsföreningar kanske inte jobbas lika mycket och inte ledarna är lika seriösa och då får man med det i bröstmjölken att så som ledarna gör så kommer vi också göra. Medan här finns ju inte det va, det finns ju skilda skott mellan...om vi skulle på en fest, skulle vi aldrig festa inför våra ungdomar, det finns inte i vårt tankesätt. Så självklart är det viktigt att vi...ledare är medvetna om det. Alltså, sen kör vi ju ungdomar till matcher och dylikt, jag

menar ledarna och föräldrarna om det sätter sig fyra st ungdomar och en förälder som har druckit dagen innan?” (L)

Att alkohol- och drogpolicyn skall gälla för alla i föreningen är man eniga om, även om mest arbete läggs på dem som spelar i de mer elitinriktade ungdomslagen. Dock tror man att det är viktigt att introducera tankarna redan i yngre åldrar.

”Egentligen, även till och med från när dom är små...men egentligen så är det ju från 13 till U-laget, 20 år, det är ju där vi är tydligast ju, men som sagt BoIS i centrum har också det här på agendan alltid va. Det kanske egentligen där man ska ta det, när dom är små.” (A)

Policyns innehåll

”När vi har fester med vuxna, då tycker jag: okej under eget ansvar, men inte alltså skämma ut sig, jag menar är jag med två st kollegor och vi sitter hemma hos mig, jag tycker liksom det kan vi klara, men går vi ut på en offentlig BoIS-fest där det är sponsorer och sånt va då måste vi se till att vi sköter oss, för annars rimmar det illa...Sen att spelarna är en självklarhet att det inte får förekomma och det spelar ingen roll...Jag tycker liksom att är ungdomar med ska vi överhuvudtaget inte tänka tanken...när ungdomar är med hur det än är där måste vi vara jäkligt tuffa.” (L)

”en del från styrelsen...ja det var lite för tufft skrivet tyckte dom från början, vi hade nog mer diskussion när vi diskuterade rökning och snus och så, vi skrev ju också i vår policy att man inte fick använda snus, jag tror det var mer diskussioner än alkoholen faktiskt. (A)”

Alkoholpolicyn

Landskrona BoIS policy rör alkohol men nämner i en mening även andra droger. Den beskriver hur man ska bete sig i lokaler och anläggningar, vid träning, tävling och läger samt vid representation, sponsoraktiviteter och fester. Den tar även upp ledarens ansvar och avslutas med en handlingsplan. Se bilaga 1.

Policyns framtagande och spridning

Det är styrelsen och ungdomsledarna som har varit med och tagit fram alkoholpolicyn. Ungdomsledarna tror man var mer eniga om innehållet än styrelsen.

”vi som har gjort jobbet, det är väl egentligen styrelsen som mest har jobbat, men även ungdomsledarna för vi fick i uppgift att vi skulle diskutera det här med alkoholpolicy, hur vi tyckte det skulle vara och sen lämnade jag det till styrelsen, så det är ju egentligen styrelsen och ungdomsledarna, plus till spelarna, det har ju bara gått ut till dom va.” (A)

I processen att ta fram en alkoholpolicy tog man hjälp av några andra föreningar, främst Umeå men även Skiljebo, men där kändes skillnaden mellan dem som breddförening och Landskrona som elitförening för stor för att man skulle kunna få så mycket hjälp i bildandet av en egen alkoholpolicy.

”Dels har vi skrivit den här alkoholpolicyn och den har ju växt fram, dels i dialog med några av de andra föreningarna som, framförallt Umeå, jag tog kontakt med Umeås damlag och en representant...jag tog kontakt med henne för att dom också är en elitförening och dom också har anställda, så jag tror att det här med hur man jobbar med sådana här frågor har stor betydelse vad man är för typ av förening... Vi resonerade litegrann och jag fick något tips, hon hade något utkast som vi sedan jobbade vidare...och sen så processade vi nog den nästan ett halvår i styrelsen och eftersom det var rätt svårt när man jobbar med sponsorer och när man har alkohol med i dom paket man erbjuder sponsorer i samband med matcher och så, dom skrivningar vi skulle ha då, dom var vi tvungen att ha ordentligt genomtänkta. Sen när vi hade gjort det, sen så hade vi ju alla ungdomsledare på information om att nu har vi skrivit en sån här, vi bestämde oss rätt tidigt också för att inte göra någon stor sak av det internt, eftersom vi inte har några problem så ville vi inte liksom, skulle vi signalera ut internt att...väldigt hårt så, samtidigt skulle ge ett budskap om att vi hade något problem, utan vi sa att det här är förebyggande och så hade vi då alla ungdomsledare inne på en information och sen har vi då haft genomgående på ledarträffar information om detta och att den finns och att den ligger på hemsidan, att man om man har några bekymmer att man ska vända sig då till sin...i första hand till A och i andra hand till styrelsen (P)

Både framtagandet och spridningen av alkoholpolicyn har underlättats av att man i föreningen har dels regelbundna ledarträffar, men även ett uppstartsmöte där så gott som alla barn och ungdomar har en förälder närvarande.

”vi har ett uppstartsmöte varje höst där alla i ungdomsavdelningen och man måste ha en förälder med på det annars får man inte komma in, där tas det upp varje år...Alla ungdomar överhuvudtaget, alla från 7-20, alltså dom översta där från 17 och uppåt dom hanterar vi ju i ett speciellt forum, men annars är det att alla ungdomar upp till 16 då dom med en förälder träffar vi en gång om året på ett så kallat uppstartsmöte...Det är ett krav helt enkelt...i stort kommer alla, det är ett krav annars får man inte vara med, sen om dom lyssnar det är en annan sak.”(P)

Som den största fotbollsföreningen i Landskrona känner man att man har ett ansvar gentemot de mindre föreningarna när det gäller spridning av sitt policyarbete.

”jag tycker vi skulle kunna jobba mer med att få ut det till småklubbarna i stan, jag tycker liksom att där skulle vi satsa lite resurser för om stora BoIS kan visa då kanske vi kan få dom andra ledarna, för jag tror att det är ledarna vi ska söka i dom föreningarna.” (L)

Resultaten av att ha en alkoholpolicy?

Policyarbetet känns som det har blivit en naturlig del av föreningens arbete och att det är viktigt att det får bli det. Policyn får inte hamna som en hyllvärmare. Kanske tas frågan upp på ett tydligare sätt nu, föreningen har en större medvetenhet runt frågorna trots att alkohol aldrig har varit något stort problem i föreningen.

”Sen är det nog mer att, vi träffas väldigt ofta, vi träffades igår, alla våra ledare, ungefär var femte vecka har vi ett möte och då tar vi alltid upp dom här frågorna, det ingår i processen liksom och det gjorde det faktiskt redan lite innan... När vi startar, så börjar vi alltid med att börja med hur läget är i lagen och då är det rent fotbollsmässigt och så frågar vi har ni några problem, alkohol, tobak, skolan pratar vi mycket om... dom här frågorna återkommer i princip var femte vecka vi har möte, så det ingår i processen här på något vis va, det är väl lite tydligare nu, innan var det väl lite flummigare, nu vet vi att vi har en alkoholpolicy som vi följer.” (A)

”för mig är det att det har blivit en större medvetenhet här i klubben och det får ju inte läggas på någon bordskant eller någon hylla så att det försvinner, jag tror att det är viktigt att vi fortsätter snacka om det här, så att det inte är något som bara försvinner. ...men det är lätt gjort att saker och ting som man inte har något problem med det är ju lätt att man pratar mindre om det, så är det ju, och det ska det ju inte bli med det här utan att vi hela tiden tar upp det, precis som vi gör nu, så det ingår i hela det normala livet här.” (A)

”jag tror inte alkoholpolicyn är så känd som, den är mer känd som en del av vår ungdomspolicy...och den är känd.” (P)

Som nämnt tidigare har ungdomspolicyn funnits i ett flertal år i föreningen och är väl inarbetad, liksom dess alkoholdel. Utanför ungdomsavdelningen är den dock mer ny och det är där man tror det stora förändringarna i hur man tänker har skett under projektet. Att det var en bra idé för ledare, spelare och föräldrar menade de flesta. Några tyckte det dock var svårt som elitförening i förhållande till styrelsen och kontakter med sponsorer.

”Jag tycker väl inte det har påverkat jättemycket, eftersom det aldrig har varit ett problem här, man kan väl säga att det finns väl en lite större medvetenhet nu än vad det gjorde innan. Jag tror mer hos styrelsen faktiskt än hos ungdomsledarna, vi har alltid haft det inne i vårt, mer tror jag att styrelsen... dom tror jag får tänka efter lite mer nu, när de ska ha sponsorträff, när de ska ha någonting med styrelsen, jag gissar det i alla fall att det är nog där som det har märkts mest... jag tror det viktigaste är att, i alla fall det jag ser från vår sida är att vi är tidigt ute för våra ungdomar och talar om vad det här innebär med alkohol och tobak osv i idrottssammanhang, jag tror att när dom är 14-15 år när dom kommer i kontakt med dom här grejerna så har dom det så jäkla inpräntat i huvudet va, så det tror jag, att det sitter i bakhuvudet på våra spelare, det tror jag. När det gäller styrelsen så tror jag kanske andra grejer men, där tror jag egentligen det är bättre på något vis, där har det gjort ett större intryck kanske.” (A)

”Lite blandat kan man säga, en del har tyckt att det var tramsigt...vad ska vi ha det till, vi har ju inget...vi har ju inga sådana bekymmer...andra har tyckt att...någon tyckte att det var omöjligt, går inte att ha en sån i en elitförening vi måste få lov att dricka ett glas vin efter en match...så visst har det varit lite debatt, andra har förstått direkt poängen med det, att det är någonting man kan luta sig emot...så det har varit väldigt blandat och inte helt lätt och vara den som driver igenom det.” (P)

För föreningens skull tror man att det är bra att ha policyer, att ledarna har något att luta sig emot och att föreningen betraktas som professionell.

”Jag tror att det är väldigt bra att ha policys, jag tror att dom som är ledare i Landskrona BoIS känner en skillnad mot många andra föreningar just för att det betraktas som professionellt, så det tror jag är en stor fördel, att vi har en välorganiserad organisation eller en väl fungerande organisation och där dom här dokumenten finns som en ryggrad, det tror jag man uppfattar som kvalité ...en kvalitetshöjning...”(P)

”jag inbillar mig att det är det här man förväntar sig utav en idrottsförening av BoIS kaliber” (A)

Projektet

Landskrona BoIS kände när de blev tillfrågade om att vara med i projektet att det hade allt att vinna på det.

”Vi blev tillfrågade och vi kände väl att, jag tror vi kände att vi kan ju stå för det här med en alkoholpolicy i den här klubben och därför så kan vi...och jag tror också om man ska vara riktigt ärlig att vi kände att vi har inga problem med alkoholen och då kan vi också bygga ut det här lite grann och vi hade allt och vinna och egentligen inget och förlora på det här.” (A)

”sen är det klart att jag ska ju inte sticka under stol med att pengarna var ju inte något som vi tackade nej till heller.” (P)

Att idrottsrörelsen tar tag i denna fråga tycker man är viktigt, men kanske hade de trott att det skulle märkas mer.

”jag tycker nog kanske i och för sig att fotbollsförbundet kunde, jag tycker inte det har syntts så mycket som jag trodde att det skulle göra...men visst är det bra att fotbollsförbundet, att idrottsrörelsen lyfter fram dom här frågorna, visst är det det...Den har varit jättebra alltså, XX (SvFFs projektledare) är ju en klippa när det gäller att hålla oss informerade och så, det har varit jättebra...jag tycker väl kanske att det borde liksom...jag trodde det skulle synas mer, att jag skulle stöta på det mer på något sätt och höra från andra, jasså ni är med i det projektet, hur är det liksom, men det har inte varit, det har varit rätt ingenting. Men visst är

det bra att idrottsrörelsen tar tag i sådana här frågor, sen får det inte bli, för vi har pratat mycket om det, det får inte bli, man får inte skapa ett problem om man inte har det, vi som har väldigt mycket invandrare i våra ungdomslag...en av dom goda sakerna med det är att invandrare använder mycket mindre alkohol, så att det gör ju att det blir, den delen blir mindre...men det finns ju där, kanske framförallt på ledarsidan” (P)

3.2. Kvarnby IK

Kvarnby IK bildades 1906 och har sin verksamhet i utkanten av Malmö. Föreningen, som enbart har fotboll på programmet, har ca 750 medlemmar samt ett 60-tal ledare. Man har mellan 25-30 lag per säsong, såväl pojk- som flicklag. Damlaget ligger i division 4 och herrarna gick upp i division 4 till säsongen 2008/2009. Kvarnby IK blev utsedda till årets förening av SvFF 2004 för sin medvetna förenings- och ungdomssatsning.

År 1-förening

Intervjudatum: 12/9 2007

Material: Blå tråden med inkluderad drogpolicy

Intervjupersoner 5 st

Projektledare (P), Ordförande (O), Ungdomsledare (L), Seniorspelare i herrlaget (Se),

Spelare i P93 (S)

Föreningsbakgrund

”Historiskt sätt, när jag grävde lite i det som hade funnits tidigare så tror jag det här är fjärde eller femte gången som det påbörjas med ett sådant här dokument. Skillnaden den här gången det var ju att, dels så var det betydligt mer omfattande eftersom jag jobbade heltid med detta, men framförallt så visste dom att jag skulle vara anställd också för att se till att den efterlevdes. Så i och med att man visste att man hade den här tjänsten som ungdomsansvarig då bland annat så skulle det här bli ett levande dokument, vilket då dom andra inte hade blivit och det var ju som sagt mitt jobb och se till så vi kunde sprida den här och att den efterlevdes.” (P)

Kvarnby IK har sedan lång tid tillbaka haft i tankarna att skapa policydokument. År 2003 tog man hjälp av Skånes Fotbollsförbund för att komma vidare i arbetet. År 2004 anställdes en ungdomsansvarig på heltid och dokumentet *Blå tråden* sjösattes i november 2004.

”Blå tråden var väl 2003-2004 någonting sådant, dessförinnan hade vi gjort flera försök att ha en sådan här föreningsutveckling, att någon form utav riktlinjer för föreningen, men vi har aldrig kommit till skott förrän vi gick med i det här utvecklingsarbetet som Skåneboll hjälpte oss med.” (O)

Förutom Blå tråden har man i den ordinarie verksamheten arbetat med något man kallar hälsoprofilen, mer specifikt riktat till ungdomsåren.

”I den ordinarie verksamheten så har vi, vi har plockat fram någonting som vi kallar för hälsoprofilen, den innehåller tre delar och där är det drogförebyggande arbetet det ena, kost och vätska är det andra och det tredje är skadeförebyggande träning” (P)

Ovanstående arbete innebar att man år 2004 blev utsedda till årets förening av Svenska Fotbollsförbundet och att man blev tillfrågade om att vara med i projektet Mål utan alkohol.

Policyarbetet

Som nämnt ovan är policyfrågor något man diskuterat i Kvarnby tidigare, men som man inte fått ned på papper. Som i så många andra föreningar fanns mycket oskriven kunskap hos enstaka personer.

”Mitt första uppdrag var bland annat att skriva ned policyn och att skriva ned allting som hände i föreningen alla saker som alla kände till, men som inte var nedskrivna eller som Lisa kände till, men som bara hon visste och blev hon sjuk så...det var mina två huvuduppgifter det första året.”(P)

Varför ha en alkohol- och drogpolicy och för vilka?

”framförallt visa upp så att vi inte håller på med sådant här i vår förening och kommer aldrig och göra det.” (Se)

Alla är eniga om att man vill tydligt visa utåt att man står för att alkohol och Kvarnby inte hör ihop. Två huvudområden till varför man ska ha en alkohol- och drogpolicy tas också upp. Dels känner man som idrottsförening av sin fostrande roll.

”det tycker jag egentligen är rätt självklart för att är du under 18 så ska du inte syssla med det och till exempel har du problem hemma med föräldrar som är alkoholister och sådant så är det rätt bra att någon annan tar hand om barnen vissa dagar till exempel och komma ner och träna så dom får släppa den biten.” (Se)

”Beroende av att en idrottsförening fostrar, det är inte alla barn som blir, nu menar jag inte fostrar i negativ bemärkelse, social fostran, och det är inte alla barn som har den hemma och kan vi bidra med det så kan vi nog hjälpa många ungdomar.” (L)

Att policydokumenten är ett stöd för föreningens ledare är också uppskattat.

”Det var ju att få hela föreningen att dra åt samma håll, inte enbart dom här alkoholfrågorna utan överhuvudtaget hela blå tråden var ett sätt att försöka likrikta verksamheten så att vi jobbade mot samma mål allihopa och vi fick en stadig bas att stå på i föreningen.” (O)

Liksom många föreningar har policydokumenten inledningsvis skrivits för ungdomsverksamheten, men Kvarnby funderar på att involvera seniorverksamheten mer. Det finns dock delar i policyn som riktar sig till ledare och föräldrar och drogpolicyn gäller alla i föreningen.

”detta riktar sig till ungdomsverksamheten faktiskt...vi har faktiskt pratat om vi skulle inväva även seniorverksamheten i blå tråden, men vi har väl aldrig riktigt kommit så långt...”(O)

Policyns innehåll

Något som återkommer i samtliga intervjuer är att Kvarnby IK och alkohol och andra droger absolut inte får förknippas. När man har sina Kvarnbykläder på sig så representerar man föreningen.

”framförallt det här med alkohol och Kvarnby IK ska absolut inte förknippas så att just med tröjor och så där det står Kvarnby på det ska inte förekomma och det är ju framförallt den största biten men även att vi representerar en sund idrott, jag menar det är ju inte bara Kvarnby IK man representerar utan, till exempel när man är utomlands då är det hela Sverige du representerar och då ska det heller inte synas till exempel att ledare går ut och dricker alkohol i Kvarnbykläder, får inte förekomma.”(Se)

”I en förening kan man absolut komma överens om att i Kvarnbykläder, allt som är relaterat till föreningen får man inte varken dricka, missbruka droger det gäller cigaretter, snus sådant tycker jag man har all rätt i en förening och förbjuda” (L)

”vi har ju dessutom skrivit hur viktigt det är att vi inte syns i Kvarnbykläder och det blev ju en lite gimmick ifrån början att ska du dricka pilsner så får du vända ut och in på jackan och du ställ undan väskan där för där står Kvarnby på den, det blev en gimmick, men oj vad det har slagit igenom alltså, jag kan aldrig för mitt liv tänka mig att jag skulle kunna se en Kvarnbyledare här nere på Malmöfestivalen komma iklädd Kvarnbyjacka med en öl i handen, icke så djupt har det trängt in alltså, det är jättebra...”(P)

Det som mötte störst motstånd i drogpolicydiskussionen gällde snuset, det kom man helt enkelt inte fram till någon lösning om.

”Alltså alla ledarna deltog...i stort sett alla ledarna deltog när vi plockade fram blå tråden och i den så ingår ju drogpolicyn så vi var ju med där och det var den som tog längst tid, för vi behövde hjälp utifrån faktiskt, för vi kom ingenstans... Av fritidsförvaltningens drogsamordnare, så han hjälpte oss att dra ner det från 26 till 6 punkter istället och formulera om lite så här plus att han sa att ni får lägga ned diskussionen kring snuset, jag vet inte hur många timmar vi la på det...vi kom ingenstans.” (P)

Samtidigt påtalar man vikten av att drogpolicyn ska vara möjlig att följa.

”ja det är nog bra med en drogpolicy, men det får inte bli löjligt, alltså vi är vana vid att ha fester, hur gör vi på grillfesten på sommaren när det är gott med ett glas vin till, när vi har grillat entrecote osv och det var alla överens om att det får inte lov att drivas in absurdum, utan det ska råda sunt förnuft, men därför skrev vi också att så fort det finns, alltså inga minderåriga får ju dricka ju.”(P)

Drogpolicyn

Kvarnby IK:s drogpolicy tar upp dopning, narkotika, alkoholhaltiga drycker samt rökning. Det trycks i policyn på att det inte är tillåtet att vare sig röka eller dricka alkoholhaltiga drycker när man bär kläder eller har andra persedlar märkta med Kvarnby IK:s emblem. Se bilaga 2.

Policyns framtagande och spridning

Alla ledare har deltagit i framtagandet av *Blå tråden*, man arbetade i mindre grupper och i större grupper och arbetet fortgår som en ordinarie återkommande del av verksamheten. Föreningen tog också hjälp av andra föreningars idéer samt av drogsamordnare och föreningsutvecklare från Skånes Fotbollsförbund (vilket var samma person som projektledaren från 2004 och framåt).

”Alla ledarna har ju uppmanats att så fort dom kommer på någonting i texten så är det bara att lägga ett mail till mig eller ringa till mig och sen diskuterar vi det och sen gör jag en notering kring detta...sen varje år så har vi två ledarträffar, sista onsdagen i februari och sista måndagen i september...vi pratade ju blå tråden i februari också, men inte på samma sätt, nu här den 24:e så måste vi lyfta alltså, förändringar i blå tråden, har ni några funderingar och sen har jag ju alltid några anteckningar med mig som jag eller någon annan har kommit på och då lyfter vi det inför hela församlingen då och då brukar vi, brukar ligga på en 45-50 ledare av 55-58 ledare. Så jag tycker att jag har lyckats att få dom att ställa in träningen så till vida att föräldrarna sköter, dom behöver inte vara där 100 %, men dom går på ledarträffarna, det tycker jag är fantastiskt kul. Men då pratar vi om det och sen gör jag noteringarna där och sen lämnar jag det till styrelsen och säger jag att så här ska det vara...” (P)

Som en stor del i den interna spridningen av *Blå tråden* har man använt sig av små foldrar med *Blå tråden* sammanfattat på.

”den tror jag har gjort väldigt mycket för spridandet av blå tråden, jag tror det, den är så oerhört lätt att dela ut och den är lätt att ta till sig liksom och så bläddrar man lite och kanske blir lite intresserad, så den tror jag har gjort väldigt mycket också.” (P)

Spridningen externt har man också utökat i den senaste revideringen.

”... dom ville också ta ett steg ytterligare nu andra gången vi reviderade, så vi ändrade texten från att vi ska vara ett föredöme som ledare till att vi ska vara ett föredöme för ledare i andra föreningar, så vi har alltså vidgat sfären, nu har vi jobbat två år inåt och fått detta bra, så nu har dom själva valt att jag ska nog inte vara rädd för att säga åt någon annan ledare som bär sig illa åt och så där, fantastiskt kul” (P)

Det finns också en viss ambivalens mot att ta fram en handlingsplan.

”Det är också sagt så att det finns en del som vill ta fram en handlingsplan för om vad vi ska göra om det händer någonting...jag är lite motståndare till en handlingsplan, för mig är det så att om man gör en handlingsplan för vad som ska hända vid eventuellt brytning av blå tråden, så är det desamma som att säga att nu står detta här och du förstår att du inte får göra så, men OM du skulle göra så händer detta, alltså för mig är det lite misstroende, så jag vill inte plocka fram en handlingsplan och det har inte blivit det heller, men det kommer kanske och det är kanske inte fel heller, jag vet inte men alltså...” (P)

Resultaten av att ha en alkoholpolicy?

De olika aktörerna tar upp lite olika faktorer om styrkan med att ha ett policydokument som *Blå tråden* i sin förening. Faktorer som stöd, påverkad av, stolthet för sin förening, kvalitetssäkring och kontinuitet i ledarstaben tas upp.

”det är ett jättestöd, framförallt oss nu som ledare mot föräldrar och allt vad det är.” (Se)

”jag tycker det är jättebra att vi har föreläsningar och det har i alla fall påverkat mig och jag tror att det har påverkat dom flesta positivt att man har förstått vad det innebär, det om droger och alkohol och tobak och allting och vi har haft många föreläsningar och vi har skrivit upp regler inom laget.” (S)

”på den cupen och rätt var det var så kom det fram en kvinna i idrottskläder, presenterade sig som ledare och hon satt också i deras styrelse och ville att jag skulle skicka papper till henne för att hon hade hört talas om Kvarnby och just blå tråden...jag blev så paff, så jag faxade över alla papper så för hon tyckte, hon hade hört att det var så positivt i vår klubb och då var man ju himla stolt.” (L)

”enbart positiva reaktioner, det har varit inte så väldigt många reaktioner som man hade kunnat vänta sig och i början var vi faktiskt lite oroliga för att vi hade knutit upp oss till någonting som folk skulle kunna åklaga oss för, nu skulle vi verkligen nagelfaras så att dom inte följde denna skriften till punkt och pricka så skulle föreningen, det var vi lite oroliga för i början, men så har det inte varit och jag tycker att det är ett väldigt bra dokument just för ledarna att kunna kommunicera ut Kvarnbys tankar till föräldrar och att föräldrarna får ett

kvitto då på att så här är vår verksamhet och här kan du också lämna dina barn i denna verksamheten för vi följer dessa riktlinjer” (O)

”personligen tror jag att detta är det bästa sättet för att få kontinuitet i ledarstaben, vilket är oerhört viktigt för alla föreningar istället för att jaga nya ledare, var rädda om dom som är där och verkligen se till så att dom känner att dom har föreningen i ryggen och får en klapp på axeln osv, för det här är ideella oavlönade människor allihopa och vi behöver alla den där lilla klappen och tack så mycket, du gör ett bra jobb och det är jag alltid väldigt noga med när jag är ute, tack för idag, det här har ni gjort bra och dom är tacksamma mot mig, men jag säger att det är ni som ska ha tack, jag har betalt, det har inte ni och det ser jag som den största vinsten för föreningen” (P)

Projektet

Även om Kvarnbys drogpolicy gäller alla i föreningen så har de specifika drogförebyggande aktiviteterna riktat sig till ca 12-14-åringar.

”det började ju med 13-åringar, det var förra året, så var barnen och vi ledare och föräldrar inbjudna och första gången var det, kvarterspolisen och någon från stadsdelen... som pratade om alkohol, polisen pratade om, lite för formellt, lite svårförstått för barnen var den föreläsningen och sen efter hade vi ju samling där dom fick fråga och oftast, vad dom frågade mest va, vad betyder det och då sa vi till Mats att vi ville ha nästa föreläsning, vi vill hellre ha någon som har varit med om det där dom kan relatera, som kunde stå och säga till barnen att jag har varit i er ålder och trodde aldrig att det skulle hända, och det hade vi och den föreläsningen blev jättelyckad för då kunde dom relatera till det och sen pratade vi efter om den här föreläsningen och då blev det som träning samling i omklädningsrummet och dom fick ställa frågor och man fick svara så gott man kunde, droger är jättesvårt, jag har aldrig hållit på med droger, så det var väldigt svårt och jag kan ju inte...” (L)

Kvarnby IK hade redan tagit fram *Blå tråden* när de blev tillfrågade att vara med i projektet Mål utan alkohol. År 2004 blev man även uppmärksammade som årets förening av SvFF för att man i dessa frågor ansågs vara ett föredöme/hjälp för andra. När man blev tillfrågade om att vara med i projektet blev man det i avseende att vara ett stöd och ett föredöme för andra föreningar. Man tycker dock att man blivit mindre marknadsförda som modellförening än vad man trodde, funderingar finns över hur man blev marknadsförda av SvFF och man är i vissa frågor kritiska till hur projektet har drivits. Dock tycker man det är viktigt att SvFF har startat ett drogförebyggande projekt.

”Ett drogförebyggande projekt...det är absolut inte fel ju utan tvärtom så är det oerhört viktigt att man ständigt, ständigt försöker upplysa om dom farorna som finns och det finns överallt i idrottsföreningar egentligen, men framförallt i fotbollsföreningar så har det tidigare, när jag själv spelade, krökats nåt enormt och där är det ju dom som faller dit, men

samtidigt så har ju idrotten ett fantastiskt socialt skyddsnät, blir du för full en gång så är det alltid 10 st som är beredda att ta hand om dig till exempel och därför så har det väl kanske inte märkts så där jättemycket, men det är ju alltid någon som far illa...

Men så får dom fan i mig kolla dubbelmoralen också som dom håller på med, vad det gäller reklam och försäljning av öl vid olika tillfällen och var man säljer öl...jag kan inte säga att jag är nöjd, det kan jag inte...nej, det är ju så att vi skulle ju vara bollplank för föreningar som ville veta lite mer och jag vet inte hur XX (SvFFs projektledare) har marknadsfört oss, men och därför kan jag inte säga att det är fel heller men vi har ju inte hört av så jättemånga föreningar, vilket vi då faktiskt var beredda på att jag skulle avsätta arbetstid till det. Sen har vi varit på dom här samlingarna, konferenserna och där har vi blivit rejält besvikna, bland annat då på Alkoholstämman där det lovades att alla 10 föreningar plus ni då från universitetet då skulle komma och vi skulle ha gemensam middag på kvällen...och det blev ju en jäkla besvikelse rent ut sagt och sen då det var vid något annat tillfälle, jag kommer inte ihåg vad det var, vi skulle någonting, men då ställde XX in för att dom andra föreningarna kom inte, då blir det ju ingenting. Sen genomfördes det en konferens nu 6/6...när det nu blev av den 6/6 så det är tredje gången du anordnar denna konferensen och nu lockar du med Sverige-Island, så sa jag är det det som krävs för att få med dom andra föreningarna och då höll han med, nja det är lite så, jag sa för jag tycker det är skitdåligt av dom, för jag känner det som så att ifrån Kvarnby så ställer vi upp och du ställer krav på att vi ska betala när vi reser osv och sen så du kan fan ta mig bjuda oss på allting nästa gång sa jag för vi ställer upp till 100% och inte med en man utan två man som tar sig fria...Så känner vi det i Kvarnby, va att det här kunde blivit något kul, men då fick vi fan va alla tio föreningarna när vi träffades också eller fem ifrån början var ju ännu enklare...Vi vet ju hur människor har det idag med sin planering och så där, det du att sista torsdagen i november månad så är det alltid...det är ju därför vi har gjort så på våra ledarträffar, du vet att sista i februari och sista i september så är det ledarträff, sen är det bara en påminnelse som behövs ...om man är med i ett projekt där man då väldigt mycket ska utbyta erfarenheter som jag känner det här va, då tycker jag man inte bara kan ha en person som har hand om allting utan man måste ha åtminstone en backup som kan åka till träffar och så där...Så vi känner oss lite så att, det blev inte det utbytet som vi hade tänkt oss, det blev det inte” (P)

3.3. Morön BK

Morön BK, bildad 1935, är en av Norrlands största ungdomsföreningar för fotboll och Skellefteås största ungdomsförening med sina dryga 1300 spelare och drygt 100 ledare. Föreningen har ca 40 lag igång, nästan hälften flicklag. Föreningens damlag ligger i division 2 och herrarnas A-lag i division 3.

Föreningen har tre anställda på kansliet samt ett hundratal ideella ledare.

År 1-förening

Intervjudatum: ?

Material: Morömodellen

Intervjupersoner 3 st (Charli genomförde)

Projektledare (P), Projektledare + styrelse (PS), Ledare (L)

Föreningsbakgrund

Morön BK har i grunden varit en ungdomsförening, på senare år har man även fått ett elittänkande.

”men alltså det finns ju även ett elittänkande...där det sägs att man ska nå svensk elitfotboll, dvs, ja målet är egentligen att nå division 1 på damsidan och division 2 på herrsidan” (P)

Historiskt har Morön varit en förening med enbart pojk/herrverksamhet, men i dagsläget är pojk- och flickverksamheten nästan lika stora. Föreningen har som tanke att lägga samma resurser på herrar och damer oavsett hur det just för tillfället går rent sportsligt för lagen.

”då ska man ha klart för sig att för 20 år sedan var vi en helt renodlad herrklubb, vi hade inte ett enda flicklag och idag det är nog som du säger 50/50.” (PS)

Föreningen menar att man historiskt tagit ett socialt ansvar

”det har varit väldig betoning på att det här är en ungdomsförening där alla ska få vara med och där vi tar ett socialt ansvar och det har liksom hela tiden funnits ett, om man kallar det en betoning, på att det är viktigt med ungdomarna och det kommer i första hand att vi ska va ett, som vi har ju haft ett policydokument enda sedan föreningen ombildades...på 80-talet” (P)

Under det senaste året har föreningen drabbats av ekonomiska och personella motgångar i form av en vattenläcka samt ett visst manfall i styrelsen. I och med detta fick mycket av engagemanget dirigeras om till att klara vardagen mer än att arbeta med policyfrågor.

Policyarbetet

Man har tidigare arbetat med policyer i föreningen; en policyuppsättning finns från 80-talet. På 2000-talet skapades *Morömodellen* i samarbete med några andra fotbollsföreningar i Skellefteå.

Morömodellen, det är ju grunden egentligen för vår ungdomsverksamhet och även för policyn (PS)

Varför ha en alkohol- och drogpolicy och för vilka?

Att vara med i Mål utan alkohol och skriva en alkoholpolicy kändes som en bra start på en utveckling av *Morömodellen*. Att alkohol och idrott inte hör ihop tycker man är en förnuftsmässig självklarhet men att en policy kan vara bra att ha och luta sig emot.

”Nej, men det var väl just att vi ändå just hade gjort den här Morömodellen, så kändes det som naturligt, att våra gamla policys var gamla, sedan 1985, och det var liksom en bra, för att få till start och dessutom få penninghjälp då till att göra en sådan stor satsning som att ta fram en totalmodell för, som även innehåller, ja allting, klubbens alla policys.” (P)

”Framförallt är det bra som ett stöd tror jag, egentligen tror jag att det är självklart för alla men rent förnuftsmässigt är det nog självklart för alla att det inte är en kombination att idrotta och dricka i alla fall inte tillsammans och i samband med varann, jag tror att det underlättar framförallt för ledarna att ha en policy, en uttalad, inte bara när det gäller alkohol egentligen om allt, om svordomar och beteende och det är som att man har en grund för när man sätter upp regler.” (L)

”Alltså, det vi har skrivit här med resor och allt sådant här och här i klubblokalen, vi har ju en loge som man får hyra och vad som gäller där och det gäller ju alla, även om det är A-laget eller vem som än gör det va” (P)

Policyns innehåll

Föreningen menar att det är viktigt att policyns innehåll går att efterleva så att det fungerar för alla.

”jag tror aldrig jag har sett någon sådan här policy eller regelverk i ett sådant här sammanhang som inte håller en förnuftig nivå så att det funkar för alla, det verkar ju vara allt från utkörning, hastigheter till matcher och till allt.” (L)

Alkohol- och drogpolicyn

Rubriken alkoholpolicy förekommer i den uppdaterade *Morömodellen*, dock saknas innehåll i dagsläget.

Policyns framtagande och spridning

Ett stort antal personer knöts upp till att arbeta med policyn. Oturligt nog har många sedan försvunnit från föreningen av olika anledningar. SISU drev ett eget projekt med liknande frågor och en samordning var svår att få till stånd.

”eftersom vi hade den här handlingsplanen att vi skulle ha folk från alla delar i föreningen, vi ville ju ha med alla, alltså spelare, ledare från alla grupper men det är ju inte så lätt när man gör en sån där, eftersom allt ska ske frivilligt och utanför, så det var ju dom där vi ville nå och L hon spelar i Sunnanå nu till exempel, R har slutat, L har slutat, T har slutat, K har avgått från styrelsen, R är kvar och är då tillsammans med B då vice ordförande och går in då som ordförande nu, så egentligen blir det bara jag kvar i alla fall från kansliet, R var då ordförande i ungdomssektionen, K satt i styrelsen som controller, T materialförvaltare för A-laget och sen har vi då två tjejer från A-laget och sen två killar från A-laget, vi hade väl två träffar ungefär innan då, i fjol våras sen hände det inget mer...” (P)

”SISU...Nej, för dom har ju varit inblandade i det här andra projektet som drivs av Västerbottens idrottsförbund, förebild mot droger...Det har varit lite parallellt och vi har försökt att få samordna dom här eller hade tänkt det men” (P)

Resultaten av att ha en alkoholpolicy?

Resultaten av att arbeta fram en alkoholpolicy har varit skiftande. Många tyckte det var bra att arbetet togs upp, men färre ville engagera sig i det. En större arbetsgrupp från början och fler engagerade förebilder för att sprida materialet hade varit positivt tror man så här i efterskott. Självklart stannade arbetet upp i och med vattenskadorna och tid fick läggas på annat. Policyer ses dock som ett bra stöd för exempelvis ledarna.

”Ja från början medan vi hade tid, då var det väl ett visst intresse tycker jag...Alla tycker det är bra men intresset är ju, man kan säga så att bland ungdomsledare så är dom intresserade av sitt lag och sina egna liksom, att hjälpa till och driva något mer alltså, dom kan lyssna, men att engagera sig det, jag vet inte, varför är vi med i det här är det någon som har sagt, ja, det är väl hjälp med pengar säger någon” (P)

”jag tror att vi hade nått ännu längre fram om vi kanske hade haft en större arbetsgrupp i det här...jag tror mycket att för att något sådant här skall lyckas är att man utifrån har ett bra och framförallt att man har, vad ska säga bra föreläsare...framförallt på ungdomssidan är väldigt, just det här med att man ska vara känd från någonting, det lockar helt annorlunda än

om det kommer någon som...för då känns det mera poppigst annars är det ju det här med man har försökt prata om något om ungdomar och alkohol och så det blir mycket pekpinnar och...” (PS)

”Nej, men det är väl att man har börjat prata om det, att vi har fått en grund att stå på” (P)

”Den är värdefull rent sportsligt om inte annat, det är ju ett argument för hur vi ska tänka, men som jag sa förut som ledare är alla policys värdefulla, alla policys som är i regelverket är ett otroligt bra stöd och framförallt så länge dom håller, men det gör dom ju nästan alltid, utifrån sina egna grundvärderingar, annars blir det jobbigt” (L)

Projektet

Projektet Mål utan alkohol tyckte föreningen var roligt att bli tillfrågad om att vara med i, dock blev starten lite fördröjd. Sedan uteblev t-shirts och andra grejer som de hade blivit lovade, föreningen tryckte dock eget material som användes vid spridning av projektet. Föreningen är lite kritiskt till hur man skall klara av att driva projektet utan pengar och tycker att SvFF kanske skulle följt upp de föreningar som fick medel första året istället för att satsa på fler föreningar.

”Alltså, jag tyckte det gick igång väldigt bra, vi var ju lite sena, dels berodde det väl lite grann på SvFFs projektledare och dom, det var väl inte hit som var det första stället dom for, till Skellefteå, det var väl inte det populäraste stället” (P)

”men då bildade vi projektgrupp, gick utbildning fyra stycken, den här Prime for life och då hade vi i samma veva 70-års jubileumet och vi satsade väldigt mycket på information och reklam och skriva i tidningen, vi gjorde en jubileumstidning...vi har ju lokaltidning så vi fick in en artikel där...vi bestämde själva att vi tryckte upp kläder, på 30 ledaroveraller, köpte vi och som projektet då fick sponsra med loggan då, just därför att det skulle synas...det blev ingenting av det...på hösten fick vi den här skylten som vi satte upp då, sen skulle det komma t-shirtar och grejer, det kom ju aldrig, det var ju meningen, för vi hade ju lag med på Gothia Cup och det är ju ett jättebra tillfälle att köra med det med t-shirtar med Mål utan alkohol...sen satsade vi på att göra en egen broschyr, alltså vi fick ju den här från fotbollsförbundet, men det blir ju mycket roligare om det är en egen touch på det, så då tryckte vi upp den och spred den då vid alla möten...” (P)

”det är väl fortfarande målsättningen att vi kan göra så, men vi måste ju ha pengar, medel...och det tyckte jag var kontentan av fjolårets konferens att, när vi nu var nere för ett år sedan, det var solklart, hur klarar vi som var med första året, hur klarar vi att fortsätta med det här nu när pengarna är slut, pengar var det stora problemet och då fick vi som förslag sök handslaget, det var liksom, för det kom ju inte några mer pengar från fotbollsförbundet så vitt jag förstod, då i alla fall, för det lät likadant nu hörde jag, dom satsade ju på att fem nya föreningar.” (P)

3.4. Skiljebo SK

Skiljebo Sportklubb bildades år 1944 och har sin verksamhet i Västerås. Skiljebo SK är i dagsläget den största ungdomsföreningen i Västmanland. Föreningen hade från början fler sektioner, men har sedan 1970-talet endast fotboll på agendan. Skiljebo har en bred ungdomsverksamhet med 54 lag. Herrarnas A-lag spelar i div 2 och damernas A-lag i div 3. ArosCupen, som är en stor internationell ungdomsturnering arrangeras av Skiljebo Sportklubb för 31:a året 2008.

År 1-förening

Intervjudatum: 28/1 2008

Material: Skiljebo vill med drogpolicy

Intervjupersoner 4 st

Projektledare (P), Ordförande (O), Ledare för F94 och damlaget (L), Spelare i F94 (S)

Föreningsbakgrund

Skiljebo SK var till för ett antal år sedan en stor ungdomsförening, nu håller de på att etablera sig som en stor seniorförening.

”idag sedan kan man väl säga fyra år tillbaks så har vi vuxit och blivit en stor seniorförening, vi hade inte alls så här många seniorlag förut utan vi har väl skiftat ben där och sagt att vi borde kunna vara självförsörjande på fotbollsspelare med den stora ungdomsbredden och då har vi också skapat ett utvecklingssteg på seniorsidan och det gör att vi får så otroligt många fler lag” (P)

Under 1990-talet började föreningen att växa och speciellt efter mitten på 1990-talet då man flyttade ut till sitt nuvarande läge på Hamre IP i syd-östra Västerås. Sedan dess har både anläggningen och föreningen vuxit successivt. Att man började intressera sig för frågor utanför fotbollen var inte på grund av någon specifik händelse, mer att de kände att föreningen behövde en röd tråd för verksamheten nu när den hade blivit så pass stor.

”i slutet på 90 tog vi fram en cykelhjälmar, för att, vi tog fram en 200 cykelhjälmar var det väl, som vi delade ut till alla våra ungdomar för att det skulle vara säkrare och komma hit, så det är väl lite, det är inte bara fotbollen om man säger så.”(O)

Några saker som också bidrog till att man ville skapa policyer var händelser i samband med arrangerandet av den stora ungdomsfotbollsturneringen ArosCupen, som man arrangerat sedan 1970-talet samt den allmänna debatten i samhället.

”vi hade ju i mitten 80-talet, kanske lite senare, början 90-talet kanske, ja, då hade vi våra små problem, just det här med att vi hade ledare som rökte i båsen vilket vissa tyckte var tokigt då och man liksom började prata om det här tobaksrelaterade, att okej vi måste ju ändå se till att barnen när dom spelar inte sitter på en avbytarbänk med någon som röker och som inte var ovanligt på den tiden, det var ju ingen som söp på bänken så att vi skapade det problemet, men däremot driver vi ju också en stor cup, vi driver en cup som heter Aroscupen och det är ju Skiljebo SK som driver den själv och där har vi haft otroligt många gästande lag och dom lagen kommer ifrån många världsdelar kors och tvärs då men några nordiska länder också och där händer det att vi får problem med gästande lag, alltså där ledare på cuper borta blir för alkoholpåverkade så att dom inte kan ta hand om sina egna barn i sina egna trupper... så det var ju någonting vi insåg att det måste vi skriva in i policyn, så att vi inte skapar det problemet när våra lag åker iväg.” (P)

”Jag tror ju att det är ett visst tryck utifrån samhället i stort, vill jag påstå... den allmänna debatten i samhället, samtidigt så tror jag väl att Skiljebo alltid har varit en stor ungdomsförening, så på något sätt har det funnits ett ungdomsperspektiv i nästan allt vi håller på med, att vara en förebild eller en råmodell både vad som gäller idrott just med det här med, vi tillåter alla att komma och spela oberoende kvalitet och alla religioner, alla färger, alla etniska tillhörigheter och sånt... och det har nog gjort, tror jag, att just den här öppenheten i föreningen för alla har också varit som att man vill skydda alla, så man ska vara mån om alla.” (P)

Ändå menar Skiljebo att det finns en gräns för hur mycket man som idrottsförening skall arbeta med sådana här frågor.

”men vi sätter samtidigt en gräns för idrottsföreningen då för, det stötte vi på i det här Mål utan alkohol att det finns ju föreningar som har ett otroligt socialt ansvar långt, långt ut i samhället och vi har väl ändå sagt att vi stannar våra gränser när vi så att säga går ur Skiljebo och går hem och blir någonting annat, då får någon annan ta vid, som skola eller samhället eller någonting annat, men så länge vi håller oss på föreningsfärger och jobbar i föreningen då vill vi stå upp” (P)

Policyarbetet

”sen var vi nog väldigt tidiga på att få det på tryck, alltså jag tror att många pratade om det, men vi var nog väldigt tidiga att trycka det på papper” (P)

”men jag tror ju att man vill vara ett föredöme, men jag tror liksom att ändå inputen kom in, för det är ju folk ute ifrån samhället, det kom i samma period vill jag påstå som många företag gjorde miljöpolicy och alkoholpolicy, det är den typen av ledare vi ofta har i föreningen...” (P)

I Skiljebo SK tror man att många föreningar nog började prata om sådana här frågor under 1990-talet, men att de flesta nog inte satte det på pappret. Dokumentet som redan från början gick under namnet *Skiljebo vill* har nu en del år på nacken och är reviderad vid ett flertal tillfällen.

”Skiljebo SK har ju haft...en policyguide som heter Skiljebo vill sedan...jag vill påstå sen 8-9 år tillbaks då, och den höll på och revideras, det var tredje omgången av revidering och det var ju policydokument som började egentligen med fotboll och egentligen var ett enda skrivet A4-papper, då ganska länge sedan, då var det lite regler runt hur fotbollen skulle vara. I revidering 2, som var en tryckt variant med ett antal sidor, där för första gången kom det in frågor om det här med alkohol, jag tror det var alkohol och tobak då och det kan vi väl säga kanske är 6 år sedan och då tror jag det stod något sådant där på någon rad kors och tvärs bara att föreningen tar avstånd till alkohol och skadliga droger...och sen när den jobbades om i den här varianten och det var året, hösten före när Mål utan alkohol startade och då gjorde man för första gången ett särtryck då på tobak, alkohol och resor, för man ansåg att den skulle vara mer fyllig och man byggde också upp Skiljebo vill lite annorlunda” (P)

Varför ha en alkohol- och drogpolicy och för vilka?

De olika intervjupersonerna nämner några olika orsaker till varför föreningen skall ha en alkohol- och drogpolicy. De menar att föreningen ska föregå med gott exempel, att det är viktigt att informera om dessa frågor, att det är viktigt med en röd tråd för verksamheten samt att man som idrottsförening också har haft ett socialt engagemang.

”en idrottsklubb med ledare och allting ska ju föregå med gott exempel och håller du på med idrott då har du, jag kan själv ta mig både sprit och öl och så, men inte i samband med idrott, jag tycker det är ett sätt att visa, att man föregår med gott exempel, att det här är reglerna som vi har här, det ska gälla här. Skolorna gör ju sitt försök med dom här drogfria tävlingar och dom har discon och allt möjligt sådant och då måste idrotten ha sitt också.”(L)

”man skulle kunna säga varför inte, nej men, det är ju...det behövs ju information till ungdomarna idag, samhället är ju hårt, det ser man ju dagligdags och det är väl bra om man kan stoppa dom här första stegen till droger. Alkohol är ju en sak va, men sen drogerna är ju ännu värre egentligen...det enda vi kan göra det är väl egentligen att vi kan informera om farorna med det...vi kan ju inte göra mycket mer egentligen, men jag tycker det är gott och väl att vi gör det och följer upp det med ytterligare information genom dom här åren...Det är ju dom här ungdomsåren, det är där som informationen måste komma och det är ju skolan kan man säga som har ett ansvar och sen har väl vi då kanske inte samma ansvar egentligen men ändå så känns det väl som att vi måste försöka hjälpa till med det.”(O)

De intervjuade är eniga om att en alkohol- och drogpolicy i en idrottsförening skall gälla alla i föreningen.

”Det gäller ju alla i idrottsverksamheten...sen vad man gör på sin fritid som vuxen det kan man ju inte göra mycket åt, men i själva idrottsverksamheten så gäller det ju samma för alla, det är helt klart.” (O)

Däremot så har Skiljebo SK en tradition som ungdomsförening och det har varit som denna som föreningen har tagit fram sina policydokument. När man nu även är en seniorförening behövs policydokumenten ses över så att hela föreningen omfattas.

”så det har vi känt på slutet att vi borde harmonisera upp den och göra en policy som också funkar där uppe...om du har blivit matad med det i 16 år i Skiljebo, tänkte jag säga, men det är det ju inte, men 10 år i varje fall så när dom blir juniorer så tror vi inte dom avviker så mycket, men vi känner ändå att där får vi in lite externa spelare så att, just nu är vi ganska attraktiva på den nivån av kvalitetsorsak och där matas det inte in på samma sätt och där kommer nya talanger in så att det har vi väl känt att okej då. Sen har ju vi avtal med nästan alla våra sponsorer i dom här frågorna, så vi ställer ju egentligen samma krav på A-laget och damlaget osv ur föreningssynpunkt, men det finns ingen lagd skriven policy...hade man börjat om idag så hade man inte gjort så, då hade man gjort ett policydokument för föreningen och sen brytit ned den på olika sektioner.” (P)

Policyns innehåll

Skiljebo SK har en drogpolicy som förutom dopingpreparat och narkotika innefattar tobak och alkohol. Den nämner både spelarens, tränarens och ledarens roll i dessa frågor.

”Det som är oerhört viktigt, det är att man inte bara ställer krav på barnen eller ungdomarna utan ledarna, för ledarna är sämst tycker jag. Det ser man när man åker på cuper och allting sånt där att det är många som inte föregår med gott exempel och det gäller även i den här föreningen, där har man ett jättejobb att göra och det tycker jag absolut är det viktigaste, för ungdomarna tittar ju först och främst på oss, hur gör vi och sen kanske nästa steg på...och vi representerar ju föreningen så den delen tycker jag är viktigast.” (L)

Man vill att drogpolicyn skall vara ett levande dokument som ska vara uppnåelig att följa.

”vi ville få dom efterlevnadsbara, alltså att man skulle kunna leva efter det vi skriver utan att vara en utomjordisk människa och hände det något så skulle det också finnas ett enkelt regelverk där man ändå att okej då går det upp i ungdomssektionens styrelse och funkar det inte och vi får ordning på det ska det upp i huvudstyrelsen” (P)

”så där så blir det ju vissa förändringar sakta men säkert och den blir ju mer utav att föreningen utvecklas och samhället med den runt ikring så att på något sätt så blir den ju inte stel i tiden” (P)

Drogpolicyn

I Skiljebo SK:s drogpolicy finns det förutom allmänna regler en lista på vad som är tränarnas och ledarnas roll samt en handlingsplan. Se bilaga 3.

Policyns framtagande och spridning

Eftersom policydokumenten ursprungligen är framtagna för ett antal år sedan så handlar Skiljebos arbete de senaste åren om att revidera sina policydokument. Detta har föreningen en upparbetad process för.

”ungefär vartannat, vart tredje år, då gör vi en genomsyn där man då kollar av hur stämmer innehållet sportsligt, innehållsmässigt, funktionsmässigt...och väldigt ofta så är det en arbetsgrupp ifrån ungdomsstyrelsen som sätter sig och jobbar handgripligt med den...ett råmaterial, men den är ju ganska färdigskriven bara för att folk ska jobba med den, gå igenom den och kunna släppa in synpunkter och känner vi att det händer ingenting...fram till hösten då trycker vi den för det mesta, då går den ut med bilder, tryck...och så lever den ungefär i 2 år i det formatet och sen arbetas den om...den remissen är inte så att remissen är skriven stenhårt så att här ska ni utan det är mer att när den arbetas igenom med lagen och dom har sina föräldraträffar så får vi alltid synpunkter tillbaks varför har vi inte skrivit något mer om det här, och det här var lite luddigt det kunde inte vi förklara och då får man nej, okej...så är det, ganska vanligt, frågeställningar från sådana som kanske inte har läst tillräckligt djupt utan ställer en fråga då, så får man svara att så här har vi tänkt och så här är den uppbyggd och du borde ha läst lite vidare så hade du sett, jaha det var så, så ibland är det bara så att man inte har förstått heller” (P)

Efter att arbetsgruppen jobbat med den godkänns den även av styrelsen.

”Vi jobbar ju i ungdomskommittén med det och sen så föreläggs det ju för styrelsen och godkänns eller går tillbaks till, om det är någonting man inte tycker stämmer överens...nu är det ju nyligen gjort en revidering, alldeles nyligen... det är mer formuleringar, det här med bör och ska och sånt här.” (O)

I sitt policyarbete har föreningen även tagit hjälp av områdeskontoret på kommunen som har ansvar för förebyggande verksamheter samt med SISU, NTF och några andra.

Både ordförande, projektledare och ledare är eniga om att alla som kommer som nya till föreningen skall ha en *Skiljebo vill* med sig hem. Så att de vet vad de har att förvänta sig av föreningen, men även vad föreningen förväntar sig av dem. Alla nya ledare får också en speciell genomgång av policydokumenten samtidigt som de får annan praktisk information.

”det är nog någonting som dom flesta ledarna är duktiga på att så fort man träffar ett nytt barn så är det nästan, ja det kommer ur baksidan någonstans att barnet har med sig Skiljebo

vill när dom går från träningen och sen just det att man går igenom det på föräldramöten är ju någonting att jobba mycket med, men där har vi ju också ett problem nämligen att, det är ju samma sak där det är 70 % av föräldrarna som dyker upp och det är kanske dom andra 30 % vi skulle vilja komma åt, vi försöker ju ha den liggande på hemsidan och på andra ställen men vi vet ju att det är säkert en klick vi inte kommer åt, där hittar vi inga bra, vi hoppas ju att dom barnen då får det här via skolan, så det tror vi att dom inte kommer undan.” (P)

Resultaten av att ha en alkoholpolicy?

Eftersom Skiljebo SK har haft sin *Skiljebo vill* i många år så känns det för många som en naturlig del som man inte reagerar så mycket på. Det är när det kommer nya föräldrar eller andra utifrån som det nämns.

”vi får mycket positivt av föräldrar som kommer hit ifrån andra föreningar, för oss är det så jäkla naturligt...att det rullar på, att det funkar och vi har ett regelverk och det funkar med saker runt omkring och även sådana här policyfrågor, så det kan vi ibland få spontana erinrande och erkännande att det är otroligt bra och det där har ni gjort bra...samtidigt så av någon underlig anledning så känner vi att orsaken till att det inte händer någonting kan bero på att vi har policyn och vi tycker inte att det trummas så superhårt, vi är egentligen inte några sådana som står på barriaderna och slår jättehårt till alla hela tiden men vi nöter väldigt mycket och värderingarna ligger med hela tiden” (P)

Att repetera och nöta in budskapet nämns av flera som en viktig faktor för att få in det hos många.

”vad man kanske behöver göra det är det att, som jag som sa, precis som med ledare, att man behöver, nu har vi gjort en uppföljning, men vad händer sedan, för att jag tror inte att än så länge så har alla tagit till sig det, utan först måste vi slå in det hos oss ledare, jag tror det tål en upprepning och sen att man då ser till från föreningens håll att vi ledare är tuffare med barnen när det gäller det här, nu har vi gjort, haft en samling, haft en återsamling, jag tror att man behöver ha repetition på det hela, att vi inte bara nu har vi gjort det när dom är 13 år och sedan är risken att det släpps” (L)

”för att vara så stor förening så tror jag att vi tack vare det här lilla smådroppande-nötet så känns det att vi har ganska lite problem” (P)

Man tror att man på grund av sitt policyarbete har fått ett gott rykte i Västerås. Projektledaren tror även att ett sådant här arbete kommer bli viktigare för idrottsföreningar i framtiden.

”man kan säga att Skiljebo vill och det innehåll och det det står med och sådana här saker, det tror jag har påverkat föreningen men dels tror jag att det ger föreningen ett otroligt bra

rykte i Västerås med omkrets... dom flesta som nästan säger med en mun att Skiljebo har nog otroligt bra verksamhet... när man kommer ner till föreningen, föreningsverksamhet, ordning och reda, att det funkar, det tror jag att Skiljebo är känt för och det tror jag en stor del kommer ifrån det erkännande ur policyn. Att vi försöker leva efter den och har riktlinjer, det som genom åren har blivit en sanning vad vi vill som ungdomsledare” (P)

”vi ser ju just att dom här särdragen utanför själva idrotten blir tydligare och tydligare, så vad vi tror att vi kommer att behöva jobba på, mer på i nästa större uppdatering det är kanske då resor och miljö.” (P)

Projektet

”det var väl ifrån det policyunderlaget som egentligen fotbollsförbundet eller SISU egentligen fick tag på oss” (P)

Skiljebo SK har som framgått tidigare arbetat med policyfrågor åtminstone de senaste 10 åren. Det var också för deras arbete med *Skiljebo vill* man blev tillfrågad om att delta i projektet Mål utan alkohol. Föreningen valde att vara med av framförallt två olika orsaker; intresse för vad andra föreningar har gjort och hjälp med finansiering, man trodde dock inte att frågan skulle få någon direkt statushöjning i fotbollssverige.

”Grundidén för oss var ju två kan man väl säga då, dels var vi otroligt intresserade av att få del av dom andra föreningarnas arbete eftersom vi själv precis hade startat då och sen naturligtvis så hade vi ju en otroligt bra hjälp av den finansiering som kom genom att finansiera tryckningen och få igång policyarbetet ut till enskild medlem... däremot så trodde vi väl inte och det tror vi väl fortfarande kanske inte heller då att Mål utan alkohol-projektet har så att säga statushöjt så mycket annat än att många medlemmar i föreningen har ändå sett att det här tas på stort allvar högre upp i fotbollsvärlden, via dels Mål utan alkohol... så det tror jag har gjort statushöjning för det arbete vi själva har drivet till medlemmarna, så vi har nog haft lättare att på något sätt fått ut budskapet” (P)

Att få del av andra föreningars arbete blev dock till en början mer av en ögonöppnare för hur mycket man faktiskt gjort själva och hur långt fram i sitt arbete man låg.

”framförallt att vi vart med i Mål utan alkohol, det tror jag är en lite ögonöppnare för oss som är lite hemmablinda i föreningen, att mycket av det vi håller på med och har gjort har varit ganska bra, det är nog ingen som har liksom tänkt på det tidigare och liksom funderat på att kan vi ha gjort någonting här som har varit bra för andra, så tror jag inte någon har funderat... det tror jag har varit viktigt för föreningen att sett att oj då, vi som föreningen har kunnat blivit indragen i vissa aktiviteter och varit och föreläst på ett antal ställen för andra idrottsfakultet och andra idrottsklubbar alltså det tror jag inte man har, så på det sättet har nog blivit en stor självkänsla som har vuxit på det och det tror jag också har bidragit till att

den jobbas vidare och ligger kvar alltså att man förstår att det här ska vi fortsätta vårda, mål utan alkohol var nog mer en, för oss, en bekräftelse och liksom en uppmuntran kändes det för oss och komma vidare...när vi gick in i det så var det ju så att vi visste ju inte vad det innebar som förening, vi kom ju med otroligt tidigt då...det tog väl oss nästan ett, eller kanske inte riktigt ett år, men det tog nog säkert 9 månader innan vi då hade en träff med dom första föreningarna, hade den första diskussionen och även då visade det sig att då var ju vi väldigt långt framme i förhållande till vad dom som var sidoföreningar till oss, så då vart det mycket att vi var dom som beskrev mer hur vi hade jobbat, hur vi hade gjort, vi fick mindre tillbaks än vad vi gav ut, men liksom ju längre projektet gick och det vart år 2 och det kom in nya föreningar år 3 så fick man ju ändå se den bredd och framförallt det otroliga engagemang och även sociala engagemang som gjordes av vissa föreningar som var långt utöver och mycket bättre än vad vi höll på med och det gjorde ju ändå på något sätt insikten om att det fanns otroligt mycket och jobba på, men också en klarhet av vart vill vi gå, alltså diskussionen i föreningen, hur långt tycker vi att vi ska gå och då vart egentligen just den här ståndpunkten då att okej, vi stannar här vi går inte in och försöker rädda skolorna där vi vet att det är problem och gå in där, ändå har vi gjort små framstötningar” (P)

Som en viktig sak om hur projektet har drivits nämnts vikten av att integrera projektet i den ordinarie verksamheten.

”när vi gör det här för våra lag och våra spelare så är det ju inte, ja det är inte alltid att dom är medvetna om när vi har dom här träffarna med vilka baktankar vi har dom alltså, vi försöker ju smyga in det här i vår fotbollsverksamhet så att det på något sätt blir så otroligt naturligt för dom i föreningen så att dom inte förstår att dom blir påverkade av policyn eller drog eller mat eller liknande utan vi jobbar ju mycket mot det här att jobba för att dom ska bli en bra fotbollsspelare oberoende vad det är och kunna utvecklas och kunna bli så bra dom kan så är det dom här sakerna som...så vi försöker på något sätt väva in det i verksamheten utan att det sticker ut... för vi kände ju det första gången vi gjorde det för då kallade vi det mål utan alkohol och hade den här med både 15-åringarna och 14-åringarna att på något sätt så kändes det att det stack ut så mycket ur föreningen, så att det vart mer som att dom var här och satt av en aktivitet...men att efteråt har vi liksom mer lagt upp det mot att det är utveckling av laget eller gruppen och jag eller laget och jag tror jag vi gömmer mål utan alkohol i” (P)

3.5. IFK Norrköping

IFK Norrköping bildades 1897 och hade som mest 15 olika idrotter på programmet. Sedan 2004 består föreningen av IFK Norrköpings Idrottsallians och tre separata föreningar:

Fotboll - sedan starten, bowling - bildad som sektion 1931 och orientering - bildad som sektion 1937. I dagsläget har fotbollssektionen runt 17 pojklag i åldern 5-13 år. För ungdomar som vill satsa mer har man IFK-akademin, som är en elitsatsning för killar från 14-16 år. Ungdomar över 14 år som inte får plats i IFK-akademin bereds plats i föreningens breddlag och i föreningar som IFK Norrköping samarbetar med. Föreningen har också ett tipselitlag samt ett A-lag i superettan.

År 2-förening

Intervjudatum: 13/8 2007

Material: Policydokument gällande alkohol och droger.

Intervjupersoner 4 st

Projektledare (P), Styrelsens marknadschef (S), Ledare för akademien (L) samt spelare i P92 (Sp)

Föreningsbakgrund

IFK Norrköping genomsyras av ett elittänkande, det framkommer hos såväl spelare och ledare som hos styrelsen och projektledaren.

”men vi alltså, vi är så målinriktade så vi vet ju att det inte är bra att hålla på med sådant, vi är en elitklubb så vi vet ju att man inte ska hålla på med sådant om man vill lyckas, så det har vi lagt åt sidan.”(Sp)

”Ja, vi vet ju att det HR-arbetet vi har kring barn och ungdomar...de största resurserna i, vad du än håller på med idag, är människor runt omkring dig och för fotbollslag så är det ju otvetydigt att det är så och därför vet vi, att vi har märkt att vi i konkurrensen med andra klubbar så måste vi kunna påvisa ett koncept som gör att man väljer och vara här, är man lite äldre så kan det vara lön och andra saker, men för yngre kan det vara föräldrarnas trygghet och sätta sitt barn i våra händer...vi har ju mycket sponsorer och där är det ju också så att där vill man ju inte bli inblandad i någonting som är negativt helst utan alla saker som händer har ju en klang och det är klart att det ju positivare dom är desto bättre är det att synas nära oss så därför tror jag också att det är bra...att vad vi lever på är ju vårt varumärke och det är ju framförallt uppbyggt utav att vi har en lång historik och att vi presterar löpande på fotbollsplan, men sen kan ju det ganska snabbt slås undan om och fokus läggs på fel saker om våra spelare skulle vara berusade eller bete sig allmänt dåligt” (S)

En ledare berättar om hur kulturen i föreningen har förändrats från att ibland ha varit en inkörssport till alkohol, till att ledarna kunde ta en öl i samband med cuper bara för ett tiotal år sedan, något man nu inte ens funderar på.

”jag är ju ändå uppväxt lite tidigare och då handlade det ju om rätt mycket alkohol i föreningen, ihop med, på dom här grejerna och det var ju inte den bästa inkörssporten för en, att när man var med äldre grabbar eller när man kom in i ett A-lag tidigare så och det tycker inte jag hör hemma.” (L)

Policyarbetet

Föreningen har länge haft en ungdomspolicy där mål och riktlinjer för ungdomsverksamheten har funnits nedtecknade. Den har reviderats kontinuerligt. Muntliga regler kring hur man ska förhålla sig till alkohol har också funnits, men ej skriftliga.

”Relaterat till det så tror jag inte att det är så där vansinnigt mycket, det har säkert funnits med på dagordningen i någon form, men det är inte så att det har varit på toppen av dagordningen...men vad gäller policyfrågor så har vi en ungdomspolicy i föreningen och det har vi...den arbetades fram, den första 93 eller nåt sånt där...mål och riktlinjer om hur vi ska vara som ungdomsledare då...sen har den reviderats på resans gång ett par-tre-fyra-fem gånger, senast så reviderades de här mål och riktlinjerna för ungdomsfotbollen 2004... Antalet träningar, hur vi ska vara, hur vi ska uppföra oss mot varandra, hur vi ska...vad vi ska jobba med på träningar, lite grann föräldrarna vad dom ska göra och inte göra, så att man får en mer tydlighet i det vi håller på med. Sen har vi haft, uttalat på ungdomssidan, fast inte skriftligt, under flera år att åker vi iväg med ett lag, framförallt med dom äldre ungdomarna, så har det liksom varit tvärstopp vad det gäller ledarna och alkohol alltså, det har varit nolltolerans för ledarna...”(P)

Varför ha en alkohol- och drogpolicy och för vilka?

Ett antal olika saker nämns som orsaker för att ha en alkohol- och drogpolicy i föreningen. En anledning är att man tycker att det är viktigt att höja debutåldern för alkohol och en annan att det är viktigt för att få föräldrars och samhällets förtroende.

”Målet är ju att få riktlinjer på hur vi ska jobba med alkoholfrågor i föreningen, framförallt då det viktigaste målet, det är ju att...höja debutåldern för spelarna och att medvetandegöra, även om man inte kan säga varför det är bra att låta bli, så vill vi att man tänker...okej jag låter bli och bara det kan vara gott nog, sen ju mer medveten man blir ju bättre är det och ju mer substans ger det ju till det här beslutet då, men bara det att dom vet att jag ska avhålla mig från alkohol, tobak och dopning under dom här åren i IFK, då gör det ju att, då vet man ju att spelar dom till dom är 15 år, då avhåller dom sig till dom är 15 år osv eller 17 eller 19 eller vad det är, så att det är det det handlar om.”(P)

”Jag tycker man ska ha det av den enkla anledningen att man är förebild för många barn och att av dessa skäl måste man vara noggrann med hur man, vilka signaler man skickar ut och jag tror att man har en positiv påverkansmöjlighet om man gör det på rätt sätt...att man tar sitt ansvar där i och med att man har med yngre medborgare och göra...får man fel ansats från början så kan hela ens liv vara påverkat av det...att det är vårt ansvar och se till att vara förebilder...det andra är ju förstås att vi har inte råd med skandaler om man ska tänka egoistiskt då och introvert, vi kan tappa miljontals med kronor om det här inte sköttes på ett bra sätt, sen å andra sidan kan vi gå stärkta ur det om en spelare idag skulle göra någonting, men vi har en agenda för hur man tar hand om det så kan det visa på att vi är en professionell förening också, så att, problem har alla det är hur man hanterar dom som brukar skilja agnarna från vetet.” (S)

Orsaker som att idrott och alkohol inte hör ihop nämns, liksom att det är ett sätt att försäkra sig om att inte förstöra någon av sina talanger genom att få dem att undvika alkohol.

”För att just vara säkra på att ingen, ingen talang eller något håller på med sådana saker, man blir ju sämre av det, försäkra sig om att ingen håller på med något dumt och att informera om att det är dåligt.” (Sp)

Från början arbetade man med sina ungdomslag som målgrupper, men alltefter projektet fortskred spreds det.

”Internt, våra egna lag så vitt jag vet, det är dom målgrupper...när vi har haft det här uppe så har vi väl hela tiden känt att det här återspeglar egentligen hur vi uppför oss i hela föreningen och jag tror att vi snabbt blev ganska breda, till exempel vårt klubbhus kan vi hyra ut det för fester, vad skickar det för signaler och om vi ska hyra ut det finns det några restriktioner, så på något sätt har ju frågan växt och som jag sa i början gett ringar på vattnet...men det har ju lett till att dom här målgrupperna kanske har blivit större än vad som var tänkt från början, att någonstans, man måste ju leva som man lär” (S)

Policyns innehåll

För ungdomarna handlar det om total avhållsamhet och för vuxna om att föregå med gott exempel.

”egentligen handlar det ju om, för ungdomarna handlar det ju om baksidan, det kan man ju ta upp och informera om det är ju mer baksidan så att säga, för oss vuxna är ju att föregå med gott exempel, att man inte när man är iväg på cuper och sådant där sätter sig och tar en pilsner eller någonting.” (L)

Mycket i diskussionerna runt innehållet i alkohol- och drogpolicyn har dock handlat om konsekvensbedömning. Frågan har kommit upp i olika sammanhang som rör A-laget, sponsoraktiviteter och om det ska serveras öl på Idrottsparken.

”i och med att det går ganska bra för A-laget så blir det ju liksom också en tanke, att man måste tänka till vad händer den dagen det blir klart att vi går upp, släpper vi in journalister i omklädningsrummet eller stänger vi dörren eller är det Pommac i flaskorna eller så, att det finns i alla fall med någonstans, sen om man väljer att, ja visst det får vara champagne, ja då har vi i alla fall tagit ett beslut att så ska det vara...det finns med på dagordningen...bara vi är medvetna om konsekvensen...för hur det än är så är ändå samhället lite mer öppet vad det gäller sådana här bitar, det är liksom kopplat till mycket kundaktiviteter. Vi måste vara medvetna om att javisst kan dom inte få göra en kundaktivitet i samband med oss, javisst då kanske vi förlorar en massa pengar som är negativt för verksamheten också, så att bara man är medveten om konsekvensen.” (P)

Policy gällande alkohol och droger

IFK Norrköpings policy gällande alkohol och droger är den mest omfattande (i sidor räknat) av de ingående föreningarna. Policyn är uppdelad i generella regler samt regler för a-lag spelare och ledare, personal/styrelse, sponsormöten, klubbhuset, ungdomsspelare, ungdomsledare samt föräldrar. Se bilaga 4.

Policyns framtagande och spridning

Många har varit med och tagit fram föreningens alkohol- och drogpolicy.

”Det blir ganska många egentligen, i och med att, till och börja med så har vi haft en projektgrupp och i den projektgruppen har ju innehållit mig då som har lett arbetet och sen har det varit en till som har varit kopplad till ungdomssidan...det är framförallt vi som har gjort arbetet på ungdomssidan, sen har vi haft styrelseledamot, klubbdirektör, marknadschef har varit inblandad då i arbetet kring senior och personal, så att vi fem har då, dels har vi jobbat ihop, och var för sig och ställt samman material och sen har det gått ut på remiss då, till styrelsen eller styrelsen har varit med och fattat beslut om att så här ska vi jobba och sedan har det gått ut på remiss till ungdomsledarna...men ganska många har varit med i processen, ett 50-tal.” (P)

Man har sedan spridit policyn genom informationsträffar för ungdomsledare, föräldrar och spelare. De man tror känner till policyn bäst är ungdomsledarna.

”Nej, det kan nog bli bättre tror jag. Det tror jag tar lite tid, för att någonstans handlar det om att jobba in den, så att man känner en säkerhet kring att den är bra och att den fungerar och hur ska man förhålla sig till om det händer saker...jag tror att det är det som gör att det måste gå lite tid innan det mognar hos alla och sen kan man nog trumma den hårdare, när man väl ha känt att man fått ett förtroende för att den är rätt och man också vet hur man ska reagera, det är ju konsekvensen av om det händer någonting och du genomför det som policyn säger kanske måste utvärderas en eller två gånger innan man kan känna att det är på rätt väg” (S)

Funderingar har funnits om man skulle arbeta med spridning av budskapet till andra föreningar i närområdet.

”Vi hade en ambition också om att vi skulle sprida det till våra samarbetsklubbar, så får vi se om vi orkar. Vi har fyra st här i Norrköping som vi jobbar tillsammans med, så det har vi funderat på om vi skulle sprida det då, men man stöter ju alltid på det här med vad är huvudsyftet med vår verksamhet och hur mycket ska man orka göra, det är ju så.” (P)

Resultaten av att ha en alkoholpolicy?

IFK Norrköping är måna om den bild man har av föreningen utanför, att föräldrar, sponsorer och näringslivet har förtroende för dem. Resultatet av att ha en alkoholpolicy tror man är att frågan har kommit upp på dagordningen i samtliga delar av föreningen. I slutändan handlar det ju om att deras egna ungdomar påverkas i rätt riktning.

”vi skapar ju en trovärdighet i arbetet, vi skapar en trovärdighet gentemot föräldrar, vi skapar en trovärdighet gentemot andra föreningar, mot förbund, men framförallt blir det ju mot sponsorer då att det skapas en trovärdighet...men dom känner en ökad trygghet, dom vet att deras barn, det är ingen förälder, ledare som åker ifrån gruppen och går ut och tar en öl, utan dom är kvar med gruppen” (P)

”att frågan har fått liv och att den lever det tror jag är det viktigaste för det gör att man pratar om det, man har det i tankarna när vi gör olika saker som till exempel ett firande...hur ska det gå till liksom, det finns med i diskussionerna och det tror jag är positivt för det gör att vi håller förhoppningsvis fanan högt om att vara en förebild, det är den effekt som det har fått för i alla fall mig i mitt arbete. Vi kan på så sätt bli en professionell motpart mot alla dom intressenter vi har... en indirekt och den är ju förstås att vi märker att det blir effekt på dom ungdomar som är nära oss... det är ju egentligen det slutliga målet ” (S)

Projektet

Projektet Mål utan alkohol har gjort att föreningen har fått upp frågan på dagordningen samt att de fått nedtecknat en alkoholpolicy.

3.6. Bälänge IF

Bälänge IF, bildad 1936, är en förening med fyra sektioner; fotboll, innebandy, skidor och bordtennis och har sin verksamhet utanför och i Uppsala. Sammanlagt har de fyra sektionerna ca 1400 medlemmar varav de flesta finns i fotbollssektionen. Fotbollssektionen är uppdelad i tre olika sektioner; damsektionen, herrsektionen samt Bälänge Fotboll AB (dvs elitdamverksamheten). Bälänge IF har ett antal seniorlag, både dam och herr samt ett stort antal ungdomslag. Damernas A-lag ligger i damallsvenskan* och herrarnas A-lag i division 3.

År 2-förening

Intervjudatum: 4/7 2007

Material: Drog- och alkoholpolicy samt Gula Tråden

Intervjupersoner 4 st

Projektledare (P), Huvudstyrelsens ordförande (HO), Bälänge Fotboll AB-ledamot (L) samt damseniorspelare i A-laget + anställd på kansliet (S)

* Sedan ovanstående rader skrevs har tyvärr Bälänge Fotboll AB lagt ned sin verksamhet på grund av ekonomiska problem. Då elitsatsningen på grund av riskablare ekonomisk situation låg utanför Bälänge IF så drabbas inte huvudföreningen. Bälänge vädjade till Svenska fotbollförbundet om att få flytta över sitt seniorlag till Sirius. SvFF gick inte med på förslaget då det strider mot deras principer men menar att beslutet skulle blivit annorlunda om Bälänge flyttat över hela sin verksamhet till en annan förening. Bälänge menar att det är vansinne för fotbollen, att barn och ungdomar ska få spela fotboll på sin hemort så länge det är möjligt och att de blev förvånade över SvFFs beslut. Bälänge IF beslutade vid ett extra årsmöte att flytta hela sin dam- och flickfotbollssektion till den nybildade föreningen Uppsala DFF, ett beslut som Svenska fotbollförbundets tävlingskommitté godkänt och som nu möjliggör den planerade fusionen med Sirius. Uppsala DFF skulle få ta över Bälänges plats i seriesystemet. Dock hann de flesta spelarna försvinna innan allt var klart. Denna säsong har istället Uppsala-laget Danmarks IF fått platsen i seriesystemet och inbjuder nu Uppsala-klubbar till samarbete.

Föreningsbakgrund

I breddföreningen Bälänge IF har det sociala ansvaret alltid varit något man tänkt på, att vara en god samhällsaktör. Föreningen har alltid försökt arbeta tillsammans med skolan i Bälänge och har på senare år även samarbetat med några andra skolor i och med sitt integrationsprojekt YoMoNe.

”Det har vi ju alltid gjort, men det är ju mer utifrån, så här att vi ska kunna erbjuda alla ungdomar i Bälänge, alla barn och ungdomar en meningsfull fritid...Den sociala delen det är ju att erbjuda en meningsfull fritid för dom som vill, så vi har ju alltid jobbat tillsammans

med skolan när vi har dragit igång dom allra yngsta så har det varit att man har pratat i klasserna och alla nybörjare som finns där och vilka som vill vara med och att man har engagerat föräldrar som ledare osv.” (L)

”Integrationsfrågan var ju det särskilda som vi har jobbat med i flera år...för oss är det naturligt att haka på annat så att vi blir en god samhällsaktör” (P)

I elitverksamheten, som innebär det damallsvenska laget så har man märkt att truppens spelare är goda föredömen.

”vi ser ju att damidrotten är ett gott föredöme, förmodligen bättre än herrelitidrotten och jag har varit med 3 år i föreningen och jag tycker att jag kan säga det utan särskilt många frågetecken, faktiskt.” (P)

Policyarbetet

Olika typer av ledarmanualer samt en *Gul tråd* har funnits i ett flertal år och en nedtecknad alkoholpolicy har funnits i ungdomssektionen, men inte för hela föreningen.

”vi har ju inte drivit några speciella projekt vad gäller alkohol eller någonting annat. Däremot så har vi alltid haft ett förhållningssätt till droger överhuvudtaget och jag menar föreningen då...vi har ju alltid haft olika typer av vad ska jag säga, ledarmanualer osv där vi har tagit upp dom här frågorna, men är man med Bälinge IFs idrottsverksamheten jag menar då, då använder man inte droger på något sätt...så det har ju funnits med hela tiden. Vi har inte haft några speciella projekt, men frågorna har ju alltid varit aktuella och jag menar ledarna, alla våra ledare har ju självklart säkert några gånger pratat med sina ungdomar om vad det innebär om man röker och vad det innebär om man dricker alkohol osv. Så det finns ju med på det sättet i verksamheten.” (L)

Till skillnad från de andra elitklubbarna i projektet Mål utan alkohol har alkoholpolicyarbetet börjat som ett projekt i elitsektionen för att sedan sprida sig till ungdomssektionen.

Varför ha en alkohol- och drogpolicy och för vilka?

Som stora orsaker till att man ska ha en alkoholpolicy nämns att det är en viktig samhällsfråga samt att man vill visa vad föreningen står för.

”vi vill påverka hela samhället Bälinge, mer än bara idrott...att det här är en viktig samhällsfråga, tycker det är oerhört viktigt att folkrörelser som idrotter kan ta upp kampen mot alkohol” (HO)

”att det här ska vara en av dom egenskaper som man kommer att tänka på när man tänker på Bälinge IF va, vi står för det.”(HO)

För spelarnas och ledarnas skull är det bra att veta vad som gäller ifall något skulle hända.

”Jag tycker det kan vara bra och ha någonting och luta sig tillbaka på ifall det kanske händer saker, du vet att man kan säga att vi har den här policyn och att alla vet vad som gäller så det inte blir att ja, men jag visste inte att det var det här som gällde och så där, att man har en liten ram som gör att vi vet vad vi ska hålla oss inom.” (S)

Som nämnt tidigare är föreningens alkoholpolicy något man började arbetat med i elitsektionen, och sedan har börjat fundera på hur man skall sprida till övriga sektioner i föreningen. Den målgrupp man har börjat med är ledarna.

”man kan ju säga att en annan målgrupp som vi definitivt har börjat jobbat med är ju våra ledare...Det är ju där man måste starta, det ger ju liksom ringar på vattnet att man startat med ledarna så går det vidare.” (L)

Policyns innehåll

Liksom många andra föreningar nämns vikten av att hålla en nivå som är möjlig för samtliga att hålla, att sunt förnuft måste råda. Liksom andra föreningar har man också kört fast när det gäller formuleringar kring snuset.

”ja faktiskt det var jättesvårt och man ska dra gränsen extremt eller va så här precisa eller ska man vara mer sån lite så här man får tolka det hur man vill men jag tycker ändå att vår policy är väl ganska, ändå så här, ganska självklara saker, alltså att man inte ska dricka alkohol på träning eller matcher eller...och det är sånt som man tycker är väldigt självklart, men ändå kan vara bra och ha det skrivet.” (S)

”Det är ju vad vi räknar med att människor ska följa, det är det som vi har satt på pappret det är inte absolutism, utan det handlar om...jag vi har ju faktiskt nagelfarit dom där formuleringarna ganska ordentligt.” (HO)

”så finns det en slamkrypare och det är ju snuset och det måste vi erkänna att det har vi inte löst, det tror jag inte någon annan har gjort heller, för snuset är inte lika uthängt som tobaken, alkohol och narkotika är, så där, t o m tjejer...Där ser jag nog ingen lösning på dom närmaste åren...Nej, vi pratade om det...men vi vågade inte skriva det, för man kan ju inte säga att det här är absolut förbjudet även om vi kan ha åsikter om det hela...Sen har vi säkert rätt många ledare som snusar också...”(P)

Drog- och alkoholpolicy

Policyn rör doping, narkotika, alkoholhaltiga drycker samt rökning. Policyn inleds med ett motiv till drog- och alkoholpolicy, sedan följer några allmänna regler och därefter ledarens roll samt handlingsplan. Se bilaga 5.

Policyns framtagande och spridning

Innan man började arbeta med alkohol- och drogpolicyn förankrade man idén hos ungdomsledarna på en planeringsdag. Där var man också överens om att man måste fråga spelarna i laget för att policyn skulle bli på rätt nivå.

”det här skulle vi ta upp på en planeringsdag som vi hade den 7 oktober förra året för alla våra ledare, vi var kanske en 40 personer där ute, där vi diskuterade bland annat den här frågan om att anta en särskild alkohol- och drogpolicy i Bälinge och det fick vi ett väldigt starkt stöd för bland ungdomsledarna” (HO)

”Det var vi ganska överens om att vi skulle fråga tjejerna vad det är som är rimligt, så att vi inte skriver någonting högt upp och sen säger dom att nej, men vi vill vara här nere, utan vi hade en förankringsprocess som var ett antal möten och diskussioner” (P)

Projektledaren menar att det finns en svårighet att vara för många i verkställandet, speciellt eftersom detta ju egentligen inte är föreningens huvudsakliga verksamhet.

”Man kan säga att vi är en handfull som har varit inblandade aktivt i det hela och det tycker jag är en svårighet om man blir för många, därför att det finns ju ingen som har det här som sin huvudsakliga sysselsättning utan det här ju någonting som man gör som en utav många och dom spelare och ledare som...har varit med deras huvudsakliga sysselsättning är ju någonting helt annat eftersom vi är en elitförening så är ju fokus otroligt mycket på att nå resultat med fotbollen” (P)

Angående spridningen av alkohol- och drogpolicyn i föreningen menar projektledaren att:

”Jag tror den är väl spridd, men jag tror att den kan spridas till fler, jag tror inte vi ska säga att 100 % av föreningen känner till den...men om vi säger så här att ledarna vet att vi har en policy, alla ungdomar, spelare vet ju inte säkert ens vad en policy är, men däremot har man pratat med dom om vad alkohol och droger är...” (P)

I en bilaga i UNT inför starten av damallsvenskan säsongen 2007/2008 intervjuades huvudstyrelsen ordförande och berättade där om föreningens samhällsengagemang och däri bland annat om sitt arbete med en alkohol- och drogpolicy.

Resultaten av att ha en alkoholpolicy?

Liksom andra föreningar som har elitverksamhet pratar man i Bälinge om sitt rykte, att det är viktigt att man i kommunen märks som en förening som tar tag i de allvarliga frågorna.

”det har bidragit till att skaffa Bälinge ett rykte, ett omdöme här inom kommunen att det här är en förening som försöker ta dom allvarliga frågorna på allvar... i och med att vi driver ett projekt i dom här frågorna så får ju dom större uppmärksamhet, i och med att man lägger lite mer resurser på dom, så det märks ju i föreningen.” (HO)

Tydlighet gentemot sina medlemmar, att man har ett dokument att luta sig emot.

”det dom har sagt dom som jag har pratat med att det är bra att det är tydligt, för är man otydlig, ja då halkar man omkring och är man tydlig och säger att det är det här som gäller då kan man ju direkt hänvisa till det och säga att du gör fel eller det är väldigt tydligt om man åker på en fotbollscup vad man inte ska göra och vad man faktiskt ska göra...” (P)

Ett ytterligare resultat som tas upp är vikten av att arbeta för en sak som är ett mervärde utöver idrotten. Något som huvudstyrelsens ordförande menar skulle kunna bidra till att man kan rekrytera bra personer till föreningen.

”jag tror att just att vi håller på och jobbar med sådana här, att vi har en policy, gör det lättare för henne och hennes kollegor som har kommit att känna samhörighet med att det här är en ideologi, det här är någonting som dom vill lägga ned sin fritid på, att det handlar inte bara om att sparka boll eller springa eller någonting sådant utan det är mer än så och då är det lätt att rekrytera bra folk till föreningen.” (HO)

Projektet

Eftersom Bälinge redan innan man kom med i detta projekt har jobbat med sociala frågor så menar man att projektet integrerats med övrig verksamhet på ett naturligt sätt.

”du talar i termer av projekt och jag talar mer i termer av att projektet har fött, blivit en viktig komponent i vår allmänna policy” (HO)

Att träffa andra föreningar som arbetade med samma frågor utifrån olika förutsättningar sågs som intressant.

”jag tycker ju bara att på det mötet jag var med, jag och Per, när vi var i Stockholm/Solna första träffen där när man fick träffa dom andra lagen som är med, det tyckte jag var väldigt intressant och se hur dom jobbade och hur olika det kan vara hur man jobbar precis, så det

att man jobbar efter sina egna förutsättningar eller vad man har för och det tyckte jag var väldigt intressant och se” (S)

Prime for life-utbildningen gick några av medlemmarna, dock hade de önskat att det skulle vara fler som hade gått, kanske var det fel tidpunkt eller så var utbildningen för lång. Därför tänker föreningen genomföra en kortare version av denna på ett internt möte.

”köra en miniversion av detta... men vi kände att det tog för lång tid, det var för omständligt, det går att köra den informationen kortare och det tror jag nästan är nödvändigt om man ska kunna få tillräckligt många att ställa upp så att vi räknar med att göra en kortversion”

3.7. Byttorps IF

Byttorps IF bildades 1949 och har sin verksamhet i Byttorp, en stadsdel i Borås. Föreningen består av sektionerna bordtennis, handboll och fotboll och har som motto: "Byttorpsandan - alla tillsammans - då blir man en grupp". Byttorp har drygt 1000 medlemmar, de flesta i fotbollssektionen. Föreningen har ett stort antal pojk- och flicklag. Herrarnas A-lag har till säsongen 2008/2009 gått upp i division 3 och damernas A-lag har gått upp till division 1.

År 2-förening

Intervjudatum: 3 oktober 2007

Material: Drogpolicy

Intervjupersoner 4 st

Fyra personer från Byttorps huvudstyrelse och sektionsstyrelse intervjuades tillsammans. (B)

En ungdomsledare från P16 (L)

Föreningsbakgrund

Byttorps IF är en förening där alla är välkomna, man menar att man håller på med "massidrott". Ungdomarna som söker sig till Byttorp bor i närområdet. Närområdet består dock enligt intervjupersonerna av två olika grupper av barn och ungdomar; villaområdet och det stora hyreshusområdet där en majoritet har invandrarbakgrund.

"det är ju två kulturer, det är ju dom från villorna som kommer och hämtar barnen och stoppar i cykeln i bilen och sen är det dom från området som aldrig är här nere, som är 97 % invandrare, mångkulturellt i allra högsta grad" (B)

Byttorp har alltid haft en tradition att alla som bor i området ska kunna komma till föreningen oavsett dess sociala status, man har exempelvis betalat läger för en del ungdomar som inte haft möjlighet annars. Byttorps IF sitter med i en nätverksgrupp med polisen, myndigheter, skolan mfl som man kallar "andra chansen", där får man inblick i hur det ser ut i kommundelen när det gäller alkohol, droger mm. Som en av fyra föreningar i Borås är man också certifierad "säker och trygg förening". En säker och trygg förening innebär att man arbetar med "att få in ett naturligt säkerhetstänkande i föreningslivet och därigenom minimera de risker som finns." Föreningen har även haft personer med alkoholproblem anställda för olika uppgifter, som man har hjälpt i sin rehabiliteringsprocess.

Policyarbetet

”Det har väl funnits, det är ju alltid så att det finns alltid i bakhuvudet, det finns hos vissa personer men det har väl inte satts på papper det här med drogpolicy och sådant tidigare utan det är ju först när man börjar arbeta med ett projekt, det är då man verkligen gör någonting.” (B)

Byttorps IF tog för 10-15 år sedan fram en ”Grön tråd” men den är idag inte ett levande dokument, man hoppas kunna revidera den i framtiden och göra den till ett levande dokument. Muntliga policyidéer har man dock haft levande under många år, en sådan är att inga under 18 år får vara med på avslutningsfester och är alla under 18 år så är det en fest utan alkohol. Så länge man är i Byttorps lokaler så skall ingen alkohol förekomma. Efter problem vid uthyrning av lokalen tog styrelsen beslut om att i princip inte hyra ut den.

Varför ha en alkohol- och drogpolicy och för vilka?

Ett av skälen menar man är att idrott inte hör ihop med alkohol och droger, men att man lätt tar för givet att det är så. Som huvudorsak nämns minskad prestationsförmåga, men inte bara för spelarna utan även för åskådare:

”min syn är att alkohol och idrott inte hör ihop, det har aldrig gjort det och kommer aldrig att göra det heller, för ska man utföra någonting så sjunker ju prestationsnivån och sådana saker och sen om man som åskådare tittar på fotboll eller vad det är för någonting så är man inte riktigt med heller i matchen utan då är man utanför, så det, jag gillar inte när jag ser berusade människor på hockey eller fotbollsmatcher” (L)

Man menar också att målet med en alkohol- och drogpolicy är:

”att få ut ett meddelande som accepteras utav alla, att det är inte något diktatoriskt utan det är ett dokument som skall vara klart och tydligt och det inte skall finnas några som helst frågetecken runt det” (B)

I Byttorps IF har man ett brett mål när det gäller vilka man vill nå med sitt policyarbete. Förutom alla ungdomar i föreningen samt ledare och föräldrar satsar man även på att nå ut till föräldrar som bor i området, men inte nödvändigtvis har ungdomar i föreningen.

Policyns innehåll

Man har i Byttorp valt att inkludera även andra droger än alkohol i sin policy:

”vi sneglar ju inte enbart på alkoholen i det här policydokumentet utan dom övriga drogerna måste ju också komma med eftersom Byttorp har ju Norrby som angränsar till oss och många ungdomar kommer ju också därifrån och det har ju varit ett område med mycket andra typer utav droger så att även den biten har ju fått sin beskärda del också i dokumentet...”(B)

När det gäller vilka som skall omfattas av policyn, efter en del diskussioner om vuxna människor och deras eget ansvar, så menas att inom Byttorps arena skall ingen alkohol förekomma, men vad sedan vuxna människor gör utanför kan och ska föreningen inte lägga sig i.

Drogpolicy

Byttorp IF:s drogpolicy gäller alkohol, tobak, narkotika och doping. Se bilaga 6.

Policyns framtagande och spridning

”...policyn hade ju inte många sett innan den presenterades för huvudstyrelsen och när den presenterades för ledarna så var det full accept för den...” (B)

I Byttorp är man i inledningsfasen av sitt policyarbete. Policyn är framtagen av ett fåtal personer och man har ännu inte hunnit sprida den brett. Policyn har introducerats på ett ledarmöte med hyfsad uppslutning, men man har kvar att sprida den till samtliga. Planen är att ha ett större möte och där jobba med policyn i arbetsgrupper och sedan introducera den på kick-off-möten och jobba vidare med den där. Samtidigt anser man att det kan vara svårt att nå ut till alla, för när fotbollssäsongen är igång så är alla så upptagna med det vardagliga.

”det är ju så här att under själva fotbollssäsongen, vi har ju försökt att ha det en gång i månaden, men det är svårt och få ihop i och med att säsongen rullar på, så att det spelar ingen roll vilken dag man lägger på, det är lika illa vilken dag, det kommer inte så många i alla fall va”

Man är medveten om att det finns mycket på Internet rörande sådana här frågor, men man har försökt skapa ganska mycket själva, då man tror att även om föreningar har liknande drag så är ingen förening lik den andra och därför måste man utgå från sin egen förening när man skapar en policy.

Planer finns på att presentera föreningens policyer i någon slags, lite mer påkostad folder och på hemsidan.

”att nå ut till oss själva, ledare och spelare och det tar ju tid alltså, det ska inte gå fort heller utan det måste växa in, det är inget som bara ska, ja, nu har vi den här utan det ska vara

återkommande, återkommande, återkommande och det ska ju vara ett levande....det finns så mycket blåa, röda och gröna trådar inom idrotten...det måste vara kortare grejer” (B)

Resultaten av att ha en alkoholpolicy?

Eftersom Byttorps IF är i inledningsfasen av sitt policyarbete vet man inte än vad resultaten av att ha en alkoholpolicy är, dock har man funderingar om vad det kan komma att bli. Ledaren i intervjugruppen menar att det är bra för ledarna att det finns ett dokument som talar om vad som gäller, så att det aldrig behöver bli diskussioner.

”Att vi har den här policyn, att vi har en gemensam policy, det tror jag är en styrka, att man har den att luta sig emot.....alla vet ju vad dom har att rätta sig efter, från styrelse till spelare eller tvärtom, det är jättebra, det är en styrka... Det stärker ju föreningen totalt...och så framförallt dom här unga, att man har något att visa deras föräldrar, det här gäller här, utifrån detta arbetar vi, det är ju också en trygghet på något sätt att visa dom, om dom kommer hit till dom här lokalerna så vet dom att här sitter vi inte och dricker öl eller vad det nu kan vara och det tycker jag är bra, det är en styrka. Det finns ju fortfarande ansvarsfulla föräldrar! ”(B)

Det påtalas också om vikten av att man inte glömmer bort att de flesta i föreningar faktiskt är ideella och att det gäller att man inte kör slut på människor som engagerar sig.

Nej...det är ju faktiskt så att en idrottsförening, det finns ju tusen grejer att göra, man är ju inte medveten om det innan man verkligen sitter i klistret själv, och nu sitter jag lite grann på två stolar, i och med att jag sitter i huvudstyrelsen och är tränare så, det blir mycket att göra och det är klart att en kan ju jobba dag och natt egentligen va, men det är viktigt att inte köra slut på folk heller, så det gäller att hitta den där balansen...(L)

Projektet

Byttorps IF blev kontaktade av SvFF inför år 2 på projektet. De tror att de blev kontaktade för att SvFF tyckte de var en lämpligt stor förening. Föreningen har varit nöjd med projektet i stort, besöket av SvFF tyckte man gav mycket, men blev förvånade över att det var två inställda konferenser innan det till slut blev en tredje genomförd. Att SvFF engagerar sig i dessa frågor tycker de är bra, även om vissa nog tycker att man låter pengarna styra för mycket när det gäller sponsorer och servering av alkoholhaltiga drycker på arenorna.

Förutom att föreningen under ”Bra kompis klassfotboll”, som föreningen arrangerar för barn i hela Borås kommun, hade reklam för Mål utan alkohol har de förutom det påbörjade policyarbetet inte genomfört några direkta aktiviteter.

Aktiviteter som planeras är:

”Vi har ju också i det här sammanhanget planer på att ha föreläsare, både medicinsk expertis och även då nyktra alkoholister som kommer ut, vi har ju en kille här, en gammal elitspelare i Elfsborg som är nykter alkoholist... honom har vi nära så att vi kan utnyttja honom.” (B)

3.8. Skattkärrs IF

Skattkärrs IF, bildad 1927, beskriver sig själva som en stor ungdomsförening på en liten ort. Skattkärr ligger cirka 1 mil öster om Karlstad och är ett gammalt samhälle som tidigare var en egen kommun. Skattkärrs IF har 26 seriespelande lag jämnt fördelade mellan flickor och pojkar. Föreningens damlag ligger i division 3 och herrarnas A-lag i division 5. Sammanlagt har fotbollsverksamheten ca 450 medlemmar och ca 70 tränare.

År 2-förening

Intervjudatum: 27/6 2007

Material: Alkoholpolicy

Intervjupersoner 6 st varav de två damspelarna på telefon

Projektledare (P), Ordförande (O), Ledare fd ordförande (L), 2 från damlaget (DS, DS+L), Herrlag (HS+L)

Föreningsbakgrund

Som många av föreningarna i detta projekt har Skattkärrs IF haft uppe de berörda frågorna under de senare åren. Dock har det historiskt inte setts på samma sätt på dessa frågor.

”Det är väl, förr har det ju alltid vart, liksom det har ju kommit killar bakfulla till matcher och så där liksom.” (HS)

”Vi ska inte ha en 15-åring som gör A-lagsdebut och sen får sig en skräckresa hem efter en seger upp i Nykroppa, eller vart det är, utan det ska vara lika kul och kliva på bussen och kliva av i Skattkärr. Jag tror att det här är någonting som tar säkert 6 till 10 år för att genomsyra en hel förening.” (P)

Skattkärr har som många andra föreningar en starkt drivande eldsjäl. I föreningen menar man också att som största föreningen i samhället har man ett visst ansvar för ungdomarna som bor där.

”Alltså vi behöver inte det, vi gör vårt arbete i föreningen och vi gör jättemycket jobb för samhället i föreningen, men det känns ändå som att som största föreningen i Skattkärr så fick vi ta ett litet ansvar.” (P)

Policyarbetet

Trots att föreningen under de senare åren börjat prata om dessa frågor så har de inte haft något nedskrivet förrän nu.

”och sen har ju vi jobbat i många år utemot dam- och herrlaget det här med träningsläger och sådant här, ni får inte åka ner till Danmark, Holland, Skåne eller vart det nu var och lära våra ungdomar som är med att dricka alkohol.” (P)

”Det kan nog kanske ha funnits någonting genom åren men jag tror inte någonting specifikt, inte som jag kan minnas, jag har ju varit delaktig i föreningen i 15 år som ledare och olika saker och jag tror inte det har varit något speciellt utan det har varit sunda förnuftets väg som har gällt tror jag” (O)

Varför ha en alkohol- och drogpolicy och för vilka?

De intervjuade i Skattkärr är samstämmiga i att det är naturligt att man har en alkoholpolicy, för att det inte hör hemma med alkohol i en idrottsförening. Dels för kroppens och prestationernas skull men även för att man som medlem i en idrottsförening skall vara en förebild för yngre medlemmar. Två tar även upp att man tycker att samhällets utveckling mot ett tuffare klimat och att skolan klarar sämre av att ta hand om barnen, ökar idrottsföreningarnas ansvar.

”dels är det ju viktigt för prestationerna man kan ju inte prestera lika bra om man fortfarande har, om man har alkohol i blodet eller om man är bakfull, man mår ju inte så himla bra, men sen är det ju samtidigt viktigt för föreningens ansikte utåt att har man fester eller så här så vet man vad som gäller om man är på anläggningen och att då är det ingenting, för det kan ju ändå cirkulera barn här och som äldre och som A-lagsspelare så är man ju hela tiden en förebild för dom yngre.” (HS)

För att alkohol ej hör hemma i en idrottsförening. Det är jättebra att visa de yngre vad vi står för. (DS)

”Ja, det tycker jag att det ska man nog ha för en idrottsförening måste föregå med... alltså i idrottsföreningen träffas ju både unga och lite äldre människor... och då måste vi som vuxna vara förebilder för dom unga.” (L)

”grunden är ju dels vad man har sett i utvecklingen i samhället att många föräldrar har pratat med oss att skolan inte klarar av barnen längre och vi har sett en hetare tendens på plan här... och det var väl det här, när vi kom in i det här ihop med skolan och handslaget som gjorde att ok här finns det möjligheter och få bidrag för att göra någonting som är vettigt för samhället inte bara för klubben utan att vi jobbar ihop med skolan.” (P)

Man är även samstämmiga i att policyn skall gälla alla medlemmar.

Policyns innehåll

Det påtalas att det är viktigt att policyn baseras på sunt förnuft.

”Det ska ju samtidigt inte vara, det ska inte sitta som liksom strikta regler det ska bara vara mer att man ska förstå att som vuxen har man ett ansvar liksom och tänka på att är man 18 och det är en 17-åring i laget kanske man är en förebild för den också.” (HS)

”jag tycker det ska vara sunt förnuft och rim och reson... och hur den är så är det faktiskt en laglig... jag skulle aldrig ställa upp på det här om vi skulle sluta och, om jag skulle sluta dricka alkohol bara för att jag är ordförande eller ungdomsledare i en fotbollsförening. Så att det ska va rim och reson och sunt förnuft men sen tycker jag att den som vi valde den var inte ihålig men den var ändå på något sätt, han var följsam utan att vara tandlös. Den var precis som vi alla klarar av att följa och det tycker jag är bra.” (L)

Alkohol- och drogpolicy

Skattkärrs IF:s policy gäller droger, alkohol och tobak. Den är uppdelad i allmänna regler, tränarnas och ledarnas roll samt i en handlingsplan. Se bilaga 7.

Policyns framtagande och spridning

I framtagandet av alkoholpolicy har Skattkärrs IF varit bra på att utnyttja externa resurser som SISU, Internet samt andra föreningar i satsningen. Det har även varit många delaktiga i processen att ta fram policyn.

”Vi har gjort en föreningsutveckling, det tillhör ju också det här egentligen litegrann då på sidan att eftersom vi har jobbat intensivt med SISU i väldigt många år...men vi har varit en duktig klubb säger SISU i Värmland och utnyttjat SISUs möjligheter och få någonting tillbaka i form av böcker och studiematerial och så här och därför kommer ju SISU väldigt ofta till oss och ställer frågor, vill ni göra det här och då blev ju vi utplockade i den här föreningsutvecklingen och det kom ju lite hand i hand med det här för tre år sedan när vi drog igång den här processen med och jobba mer konkret utanför föreningen.” (P)

”Vi är ju inte dumma, utan vi går ju in och tittar på mycket, Internet är ju ett fantastiskt redskap...helt klart är ju att Skiljebo SK hade en klockren alkoholpolicy, Landskrona BoIS också, fastän på ett annat vis. Skiljebo och Landskrona har ju så att säga hjälpt oss mycket där, sen har vi ju varit inne och läst på Alkoholkommittén, IOGT, Hassela, man har använt alla dom här och läst och tagit till sig och försökt förvalta och komma ut...”(P)

”Det är väl ett 50-60-tal ledare och föräldragrupsansvariga på det sättet då och styrelsen då, skulle jag vilja påstå som har jobbat mer, sen hoppas ju vi att de här förgreningarna har gått ut, så att säga, i lagens föräldragrupper och den här biten.” (P)

I spridandet av policyn har Skattkärrs IF även där använt sig av många resurser som hemsidan, mailkontakter med föräldrar, vanliga utskick. Föreningen har även varit med i lokalradion och berättat om sitt arbete.

Resultaten av att ha en alkoholpolicy?

Resultatet av att föreningen arbetat med projektet är att man medvetandegjort frågan, fått föräldrarnas förtroende, att seniorspelarna ser mer allvarligt på frågorna samt att diskussionen breddats utöver fotbollsfrågorna.

Det är i dagsläget inget man behöver kämpa för, så var det ej tidigare... (DS+L)

När det gäller policyn så är det en stor fråga i laget, medelåldern är ju 19 år i laget, så frågan är ju aktuell...men vi har jobbat hårt med attityden till alkohol och nu är det en härlig attityd i laget som innebär ”kul utan alkohol. (DS+L)

”men nu tycker jag ändå att folk har börjat förstå att man bär på ett ansvar även om man bara spelar i en, eller bara, i en division 5-klubb, men det är ju ändå, det märks att det har blivit en mycket allvarligare inställning till det.” (HS)

”Det gör ju att det blir många, det kommer upp frågetecken under året ibland, hur uppträder vi i ett sådant här fall och då är det bara att titta på flaggan vi har i flaggstången i Mål utan alkohol eller i stora banderollen som sitter där ute att vi är ju en, tycker vi, en ledande förening gällande det här då, då får en ju tänka lite på det då.” (L)

”Det känns ju som att, att medvetandegraden är höjd, det tycker jag.” (O)

”Nej, det känns som att en har ett större förtroende hos föräldrar. Dom litar mer på oss och man kanske har glidit lite från den här diskussionen om att Pelle och Anna ska spela mer än Karin och Johan för att dom är bättre, man har alltså fått en bredare diskussionsbild, om du förstår vad jag menar.”. (P)

Projektet

Skattkärrs IF har arbetat brett i sitt arbete med en alkoholpolicy, frågor som språkbruk, värdegrunder och andra droger har även lyfts in. I arbetet har tagits hjälp av Hassela och även

sett till att dessa föreläsare även varit i skolan. Att gå Prime for life gick ut som ett brett erbjudande till föräldragrupperna och föreningen lyckades nå många.

” vi har jobbat väldigt brett i det här, det är inte bara alkohol, utan vi pratar språkbruk, droger om man säger utöver alkohol” (P)

”Hon har haft för ungdomarna, hon hade fyra föreläsningar förra våren, sen har hon haft en här för alla ledare, sen har hon vart med i fyra eller sex ...för föräldrar, sen har hon gjort det här i skolan här, för 4:an, 5:an, 6:an. Som vi har gått in och betalat, så en del av barnen har fått det här två gånger, men det gör inget när det gäller 4:an, 5:an, 6:an, för det är där vi ska vara och rota nu, vi måste stoppa i tid.” (P)

”B (P) då har ju jobbat väldigt intensivt här med internetresan... och Hasselaprojekt och lite sådana här saker...och jobbat väldigt intensivt med skolan och har varit många eller ett antal föreläsningar” (O)

”minst en ur varje föräldragrupp var tvungen att gå Prime for life och det lyckades vi med till 80 % tror jag.” (P)

Skattkärrs IF tycker att idén med att SvFF har ett sådant här projekt är bra, men tycker att det är konstigt att det avslutades innan det var utvärderat.

”går vi tillbaka och tittar på vad det är som är den stora diskussionen i samhället, hos många, mormor och morfar och farmor och farfar så är det ju det här att idrotten lär barnen att supa. Men, då måste ju också politikerna se målet, möjligheten i det här, ja men låt då föreningarna ta ett ansvar att vi inte ska lära barnen att supa, därför så anser jag att man borde ha gjort en utvärdering av projektet innan man la ner det.” (P)

4. Jämförelse mellan föreningarna

I detta avsnitt görs en jämförelse av elit- respektive breddföreningarnas policyarbete samt utifrån vad man tyckte om projektet Mål utan alkohol.

4.1. Policyarbetet

Policyarbetsprocessen har i nedanstående jämförelse delats upp i olika steg; varför har man arbetat med alkoholpolicyer och vilka har deltagit i arbetet, innehållet i policyn, hur har föreningarna arbetat med framtagande och spridning av policyn samt vad tycker föreningarna det har blivit för resultat av arbetet (figur 4.1). Dock har år 1 och år två föreningarna slagits samman i redovisningen då det inte var någon större skillnad mellan dem. År 1 föreningarna har dock kommit något längre i sitt spridningsarbete. Föreningarna är uppdelade efter om de är elit- eller breddföreningar då det där kunde skönjas vissa skillnader.

Alla föreningar menar att policyarbetet har hjälpt till att medvetandegöra frågan. Det finns även en enighet i att innehållet i policyn skall vara möjlig att följa, att den bygger på sunt förnuft. Både elit- och breddföreningar tar också upp att de som förening känner ett samhällsansvar. Dock finns det en oenighet i hur långt man är villig att sträcka sig i sitt samhällsansvar. Frågan om vad som är föreningens huvuduppgift samt hur mycket som egentligen kan läggas på de ideella krafternas axlar diskuteras. Vissa ser dock information till andra föreningar samt att hjälpa den närliggande skolan med deras arbete som ingående i sitt samhällsansvar.

I elitföreningarna uttrycks vikten av att föreningen är trovärdig och har bra, professionellt rykte. En förening nämner det som sitt HR-arbete (Human relations) på ett mycket företagarmässigt sätt. Att föreningen har bra rykte i kontakten med sina nuvarande och potentiella sponsorer är också en viktig del för elitföreningarna.

Breddföreningarna är mer inne på att policyarbetet har inneburit ett stöd för ledarna samt att arbetet har hjälpt dem att skriva ned det som tidigare bara har varit muntligt i föreningen.

Två av elitföreningarna och en av breddföreningarna har tagit upp problemet med snuset. Två av dem kom inte fram till någon lösning och har därför inte med snus i sin policy.

	Elit	Bredd
Varför och för vilka?	<p>Samhällsansvar Förtroende, förebild, gott/professionellt rykte Bra att ha, stöd Medvetandegöra frågan Kvalitetshöjning HR-arbetet viktigt, ger en positiv klang Ska gälla alla Ska genomsyra alla grupper i föreningen Måste starta arbeta med ledarna</p>	<p>Idrott och alkohol hör ej ihop (3) Idrottsföreningen fostrar Bra stöd, underlättar för ledarna, alla drar åt samma håll Samhällsansvar (2) Föregå med gott exempel (2) Ska gälla alla i föreningens aktiviteter</p>
Innehåll	<p>Det får ej förekomma i samband med ungdomar. Vuxna under eget ansvar, men ej skämma ut sig. Snus mer diskussion än alkohol. Människor ska kunna följa den, ej absolutism Hur handla i kontakten med sponsorer? Klar och tydlig Konsekvensbedömning</p>	<p>Föreningen och alkohol skall ej förknippas. Ingen lösning på snuset. Möjlig att följa, förnuftig nivå, ska fungera för alla, efterlevnadsbar, sunt förnuft Snuset inte löst. Inte bara alkohol. Accepteras av alla.</p>
Framtagande och spridning	<p>Styrelsen och ledarna viktiga. Ungdomsledarna är viktiga (3) Regelbundna ledarträffar, uppstartsmöten, infoträffar, planeringsdag. Ta hjälp av andra föreningar. Ansvar mot de mindre föreningar, sprida till samarbetsklubbar</p>	<p>Regelbundna ledarträffar, spridning genom ledarna. Folder bra vid spridning. Regelbunden revidering, måste upprepas, återkommande information. Använd Internet och andra föreningar. Svårt att nå alla vid informationsmöten. Personer i arbetsgruppen måste finnas kvar i föreningen. Förebilder/stjärnor viktiga.</p>
Resultat	<p>Ingår i ordinarie verksamhet. Större medvetenhet. Påverkat styrelsen mest. Professionellt, trovärdighet, professionell motpart till alla intressenter, trygghet för föräldrar, positivt rykte, tydlighet. Bidrar till att bra personer engagerar sig.</p>	<p>Stöd för ledare => kontinuitet i ledarstaben, Stöd att luta sig emot, grund att stå på. Bra rykte, positivt rykte. Trygghet för föräldrar, förtroende hos föräldrar. Bredare diskussionsbild. Medvetandegraden höjd. Inte satts på papper tidigare.</p>

Figur 4.1. Jämförelse mellan elit- och breddföreningarnas erfarenheter uppdelat på policyarbetets olika faser.

4.2. Projektet

Synen på SvFF:s projekt Mål utan alkohol är relativt samstämmig både mellan elit- och breddföreningarna och mellan de två olika åren (figur 4.2). Alla tycker att SvFF:s initiativ, att ha ett alkohol- och drogförebyggande projekt är bra. Någon tycker dock att avdelningarna inom SvFF borde ha en samsyn så att exempelvis inte alkohol serveras på nationella evenemang. Några är inne på SvFF:s marknadsföring av projektet och där tycker föreningen att projektet har syntts för dåligt i Fotbollssverige. Som modellförening hade föreningen hoppats bli mer synliggjord från förbundets sida för att hjälpa andra i deras arbete. Många menar att mötena var intressanta och att det var givande att träffa andra föreningar som arbetade med samma frågor dock är man kritisk till den dåliga uppslutningen samt att möten blev flyttade vid ett flertal tillfällen. Pengarna sågs även dem som viktiga, en förening menade dock att det hade varit bättre att samma föreningar hade fått medel två år i följd för att följa upp arbetet på ett bättre sätt.

	Elit	Bredd
År 1-föreningar	<p>Allt att vinna på att vara med. Pengarna viktiga. Bra idé av SvFF med projektet. Har syntts sämre än väntat.</p>	<p>Viktigt med alkohol och drogprojekt men... - dålig uppslutning på möten - flyttade möten, fördröjt - dålig marknadsföring av modellföreningar Hjälp m finansiering, men bara för ett år. Intressant att se vad andra gjort. Viktigt att integrera med ordinarie verksamhet.</p>
År 2-föreningar	<p>Har fått upp frågan på dagordningen. Att träffa andra föreningar var positivt.</p>	<p>Nöjd med besöket från SvFF. Bra med SvFF:s engagemang, men dubbeltydigt med deras servering av alkohol på arenor. Bra projekt – lustigt att SvFF lägger ned det.</p>

Figur 4.2. Jämförelse mellan elit- och breddföreningarnas tankar om projektet uppdelat på de två åren.

5. Åsikter om projektet Mål utan alkohol

Genom att intervjua projektledaren samt den ansvariga chefen för detta projekt kan en bild av projektet som det har sett ut från inifrån ges. Genom en kort e-post enkät till SISU och distriktsfotbollsförbund (DFF) i de län där de medverkande föreningarna har sin hemvist kan en bild utifrån ges.

5.1. Projektledningsperspektiv

Intervjuer gjordes med den av SvFF anställde projektledaren (P) samt med dennes chef (C); tillika chef för utvecklingsavdelningen (numera medlemsavdelningen) och en av grundarna till detta projekt. Dessa intervjuer gjordes efter att intervjuerna med föreningarna gjorts. Det innebar att funderingar som föreningarna hade angående satsningen kunde tas upp i dessa intervjuer. Avsnittet är uppdelat i tankar innan projektets start, hur det gick samt hur projektet har märkts i SvFF och eventuellt påverkat SvFF.

Tankar innan projektets start

Några olika faktorer samverkade vid framtagande av projektet Mål utan alkohol. Dels startades utvecklingsenheten och dess syfte var att man skulle arbeta med samhällsnyttiga insatser samt vara länken mellan förening och distriktsförbund. Detta var en ny tanke inom SvFF. Sedan kom Handslaget där en av delarna som gick att söka pengar för var Kampen mot droger. Få fotbollsföreningar (få föreningar överhuvudtaget) sökte pengar inom detta område. SvFF kände att man borde göra något inom detta område och blev ungefär samtidigt kontaktade av Alkoholkommitténs Håkan Wrede som undrade om det inte var dags för fotbollen att göra något i denna fråga då man inte gjort så mycket tidigare.

”Första året så tog vi föreningar som var duktiga på det här, så vi skulle komma igång... vi pratade med vår handslagansvarige här och föreningsutvecklare och han sa att den och den och den och den...som hade en röd tråd eller en blå tråd eller som det är i väl fungerande föreningar, där det var framtaget och tydligt uttalat att dom hade tagit ställning i dom här frågorna, så det blev ju ganska enkelt och komma i gång och då kände vi ju att då har vi med oss lite grann in i år två sen, så det var första...och år två då sa vi att vi ville ha, och sen var det naturligtvis en geografisk spridning, det ska vara Norrland, Svealand, Götaland och det ska vara två elitföreningar varje år, en på dam och en på herr och tre geografiskt spridda föreningar på breddsidan.” (C)

Första årets föreningar blev tillfrågade om de ville vara med utifrån att de var föreningar som hade arbetat med detta tidigare. De senare årens elitföreningar fick söka medan breddföreningarna togs ut efter att man lyssnat med distrikten.

Vid besöken i föreningarna framfördes ofta frågor om hur SvFF tänkt i utdelande av projektstöd; dvs 100 000 kr till elitföreningarna och 50 000 kr till breddföreningarna.

Synpunkter framkom som menade att breddföreningarna borde få mer eller åtminstone lika mycket pengar. Breddföreningarna tryckte på att vikten av att ha någon anställd på en viss procent för att överhuvudtaget klara av ett policyarbete och att elitföreningarna då har fler anställda, men breddföreningarna inte har det. Detta var inget som diskuterades på SvFF innan, men det mottogs som en värdefull synpunkt.

”vi hade ju avsatt en särskild slant för att stötta föreningarna och så tänkte vi att... dom kräver mer och vi om vi ska kräva ett jobb av dom så tror jag inte att dom går...man tittar väl på omsättningen på föreningen och så tar man det i relation till...en breddförening har kanske bara ett par hundratusen i omsättning och så kommer dom här på miljoner...så är det en högre prislapp på deras engagemang och 50 000:- för en breddförening kan ju faktiskt vara mycket mer än 100 000:- för AIK...” (C)

Hur har det gått

Mycket kan berättas om hur projektet avlöpt, här fokuseras områdena modellförening, ambassadörer, träffarna samt lite eftertankar.

Modellförening

I den specifika målsättningen för projektet står det att de medverkande föreningarna skall verka som modellförening för projektet. Det verkar dock ha funnits skilda förväntningar på vad man som en modellförening skall göra och hur man ska bli marknadsförd som modellförening.

”Det var ju egentligen att dom i sin närmiljö skulle hjälpa till om föreningarna i närmiljön ville arbeta med det här så skulle dom vara behjälpliga och berätta hur deras arbete har gått till och vi marknadsför det här via oss då, så att säga, så att när det ringer folk då hänvisar vi till närmaste förening, så det är egentligen det som har varit och att vi har producerat lite på hemsidan, nu har vi varit rätt dåliga med det, det här hemsidearbetet kommer ju alltid längst ner, tyvärr, så att, men just att folk ska veta att i den här regionen så jobbar dom här...alltså dom som har varit intresserade av det, som har hört av sig, dom har jag kunnat hänvisa rätt, men sen att vi kanske skulle promota dom lite mer, men det har vi inte kört än utan det kommer vi göra nu när projektet går i hamn.” (P)

”sen att vi kanske inte definierade det att dom aktivt ska sprida kunskapen...dom skrev på det här avtalet och det står det ju inte definierat vad är deras uppdrag som modellförening och det får vi också ta på oss, okunskapen återigen om att starta ett projekt” (C)

”efter år 1-föreningarna slutade så har dom ju inte förstått sin roll som modellförening, dom har liksom inte följt med i projektet och inte engagerat sig, dom fick pengarna och sen så”(C)

Ambassadörer

I målsättning för elitföreningarna står att fyra elitspelare per år skall utses till ambassadörer.

”jag upplever ändå att dom ambassadörerna man valde ut i början på tjejsidan tog det på större allvar än på killsidan, jag vet inte vad det beror på men...” (C)

”sen kände väl jag i varje fall att det var inte min grej att använda, att puscha på att dom skulle använda dom lite som ambassadörer, sen kan jag väl med facit i hand säga att det kanske vi skulle ha gjort, alltså jag kanske skulle ha tagit hit några Umeåtjejer på någon konferens eller någonting liknande, men det har väl inte precis som jag hade tänkt mig har det inte blivit faktiskt, men jag vet att i Bälinge är nästan hela laget ute och pratar alkohol och där har dom tagit inom sin regi då, men att vi skulle kunna ha använt dom ännu mer, det tycker jag absolut.”(P)

Träffarna

Två träffar har genomförts under projektperioden. Till den första var det relativt god uppslutning, till den andra något sämre. Den andra träffen blev också uppskjuten och flyttad i tid ett antal gånger. De som har varit på träffarna har dock varit nöjda med dem.

”dom har varit otroligt nyttiga, nu var det synd att inte så många kunde komma första, jag tror vi var, eller det var bortfall på tre föreningar av tio, jag någonting sådant, där kan man väl känna att föreningarna har fått nytt språng, dom har kommit därifrån med energi och börjar jobba ännu mer i frågan, så att dom har varit bra, känner jag och dom skulle man kanske ha haft någon mer av, men det är av budgettekniska också så, men där har vi, det är viktigt och kunna träffa folk som jobbar med samma saker och få lite nya idéer så det har varit jättebra.” (P)

”det är ju oftast ideellt arbetande människor så att det var väldigt svårt att sy ihop det på något bra sätt, därför tog vi det nu i samband med en landskamp vilket var enda sättet att få dit så många, tyvärr, men det är lite så.” (P)

Eftertankar

Som eftertankar tar projektledaren och chefen upp två saker man känner att man skulle gjort annorlunda om man gjort om det. Det ena rör tydligheten i projektbeskrivningen och avtalen och det andra rör kommunikationen med de medverkande föreningarna.

”här var vi ju lite luddiga i början alltså, som man alltid är när man gör en projektbeskrivning, så blir det väldigt övergripande, man sätter ett antal önskade mål, man tänker inte på hur genomförandet ska gå till och man har absolut inte tagit med utvärderingen i, för hade man tagit med utvärderingen redan från början då visste man var det var man skulle mäta, men det var lite grått så där, det var lite famlande och därför så kan

vi nog idag, med facit i hand säga att i dom avtal vi formade, för dom tvingades ju skriva på avtal för dom fick ju en summa för att kunna jobba med frågan, i dom avtalen så har vi inte ställt så där speciellt höga krav för föreningarna och det ångrar vi idag.” (C)

men i övrigt så har jag gjort så att jag har ringt runt med jämna mellanrum, men det har aldrig varit någon riktigt struktur på det, det hade väl kanske varit lättare så här med facit i hand så har man lärt sig att ett månadsmail hade varit perfekt, det får man ju ta med sig till övriga projekt och så, men annars dom har alltid kunnat få tag på mig och det känns som det viktigaste för mig. (P)

Hur har projektet märkts i SvFF?

Man känner att man varit relativt ensam i att tänka och arbeta i dessa frågor på SvFF. Frågorna är viktiga och reaktionerna har varit positiva, men inte så mycket mer.

”eftersom vi jobbar på den här avdelningen då med bredden, med föreningarna, med samhällsnyttan så är vi ganska isolerade och ensamma om att göra det och våra kontakter är distrikten så det är där utåt vi kommunicerar dom här bitarna och jag som chef i ledningsgruppen gör en avrapportering, det är på det sättet det går uppåt annars går det neråt.” (C)

”nu har ju IQ kommit in och då har det blivit mera fokus på Lasse Lagerbäck, landslaget kopplat till, men det har ju inte med Alkoholkommittén, det har ju egentligen inte med det här projektet att göra, men det har blivit ringar på vattnet.”(C)

”Positiva reaktioner och framförallt när det är julfester och sådana här grejer, så, usch kan man dricka när Magnus sitter vid det här bordet, det är hela tiden tankar kring hur man förhåller sig till alkohol vilket har varit jättebra och det har inte varit moraliserande.” (C)

”Alla tycker att det är viktiga frågor känns det som och men det är väl lite där det stannar, för det är ingen egentligen som orkar bry sig mer än nödvändigt egentligen tyvärr, men det är som det ser ut i landet i övrigt, hittar man, man måste hitta rätt personer och trycka på rätt.” (P)

Hur har det påverkat SvFF?

Trots det inte så stora genomslaget på SvFF så menar man ändå att projektet gjort att frågan har kommit upp på agendan på ett annat sätt än tidigare. Att man tänker efter vid avtalskrivande och liknande mer än förut.

”vi har lärt oss under dom här tre åren otroligt mycket om den här frågan och att våra elitföreningar faktiskt tar hänsyn till och tänker till både en och två gånger att money talks men i den här frågan så är det inte riktig så, att tänker både en och två gånger innan man gör ett avtal och det tycker jag är det viktigaste, för det är ändå där som unga människor sitter och ser hur och på vilket sätt, så att det tror jag är det mest lärorika att vi har fått en bra förståelse för hur mycket vi påverkar egentligen övriga samhället.” (P)

”vi tänker till innan vi gör olika avtal och gör vi ett avtal som vi vet tangerar det här lite känsliga så går vi ut och talar om varför vi gör det innan ens det har hänt och det tycker jag är en styrka.” (P)

”Inte mycket, det tror jag inte. Inte så där jättemycket till hela SvFF, men visst det har väl påverkat i sån utsträckning att man kan säga att man tar ett socialt ansvar på det viset då och man tar ställning i frågan egentligen och det är svårt att säga hur pass mycket det har påverkat, men jag tror inte att det har påverkat jättemycket, men någonting är jag glad ifall det har påverkat och det visar sig väl i nu har det ju tagit extra skruv med det här med IQ United också och det kommer nog att påverka ännu mer framöver, nu är jag och Tommy Söderberg ute och föreläser om frågan och det är ju indirekt från det här projektet kan man ju säga, så på så vis måste man ju säga då har det faktiskt påverkat...” (P)

5.2. Yttre perspektiv

För att få en uppfattning av hur detta projekt märkts i de medverkande föreningarnas lokala kontext gjordes en e-postundersökning. En kort e-postenkät sändes till de lokala SISU-avdelningar samt distriktsfotbollsförbunden. De tio medverkande föreningarna har sin geografiska hemvist i åtta län. Sammanlagt kontaktades alltså åtta SISU-avdelningar samt åtta DFF. Svar inkom från fyra SISU-avdelningar samt fyra DFF; sex län blev representerade. E-postenkätens frågor var följande:

- Har Du hört talas om projektet *Mål utan alkohol*?
- Har någon förening i ditt distrikt sökt hjälp av Din organisation angående detta projekt?
- Vad har ni i så fall hjälpt till med?
- Vad är Ditt intryck av projektet?

Sju av åtta har hört talas om Mål utan alkohol. Två SISU-avdelningar (Uppland och Skåne) har stöttat DFF när det gäller policyfrågor, men inom ramen för Handslaget/Idrottslyftet. Skiljebo SK har sökt och fått hjälp från SISU, de har även spridit information till andra föreningar i Västmanland. De svarande vet inte så mycket om själva projektet, men tycker att det är ett viktigt projekt. En uttrycker det *”den första fyllan inom idrottsrörelsen skall förhindras”*. Sammanfattningsvis kan sägas att i den bild som denna korta undersökning ger har projektet inte märkts speciellt i de regioner där de medverkande föreningarna funnits.

6. Diskussion

Diskussionen är uppdelad under rubrikerna policyarbetet, projektet, utvärderingen, eftertankar och avslutande reflektioner.

Policyarbetet

Det som kännetecknar samtliga förenings tankar om en alkohol- och drogpolicies innehåll är ord som sunt förnuft, möjlig att följa samt efterlevnadsbar. Att ungdomar inte skall dricka alkohol och använda tobak är självklart, men hur man har gjort med de vuxnas alkoholbruk är olika. Att det inte ska förekomma i samband med träningar, cuper och läger är man också eniga om. Däremot huruvida sponsoraktiviteter (dvs aktiviteter där sponsorer träffas, inbjuds till matcher mm) samt fester med vuxna medlemmar hanteras är olika. Något ett flertal av föreningarna har gått bet på i och med kravet att policyn skall vara efterlevnadsbar är snuset. Snus har en stark tradition i en lagidrott som fotboll och många föreningar lade ned diskussionerna eftersom de inte kommit fram till någon lösning i frågan.

Policyarbetet har i samtliga föreningar utom Bälinge IF startat i ungdomssektionen för att sedan sprida sig till de andra sektionerna. I Bälinge startade arbetet i damelitsektionen och spred sig sedan till övriga föreningen.

Att det finns en konflikt när det gäller kopplingen mellan alkohol och idrott i samband med sponsoraktiviteter och sponsorer är något som lyfts i media ett flertal gånger på senare år och som även nämns av personer i denna utvärdering. Visst har vi ju alla sett att företag som Norrlands Guld, Åbro och Carlsberg sponsrar fotbollsföreningar. Norrlands Guld har exempelvis ett samarbetsavtal med Allsvenskan, Superettan samt fyra stora allsvenska föreningar. Många, speciellt elitföreningarna, nämner även att arbetet med en alkohol- och drogpolicy ändå har bidragit till att man diskuterat ölservering och servering av alkohol vid sponsoraktiviteter, men att det som det ser ut nu ändå ingår i dessa aktiviteter. Johansson (2006b) frågar sig om elitidrottens successiva förändring från amatörism till professionalism och upplevelseindustri gjort alkoholkulturen till en oskiljaktig del av den moderna elitidrotten? Frågan verkar dock i och med detta projekt ha kommit upp på agendan även i elitföreningarna.

Just dilemmat med sponsorer och alkohol är en av de frågorna som är lite speciell i elitföreningarna jämfört med breddföreningarna. Att ha en alkohol- och drogpolicy för en elitförening kan ge föreningen ett gott rykte och göra att människor får förtroende för dem. Elitföreningarna pratar också mycket mer om föreningsnamnet som varumärke. Det breddföreningarna ser som en av de större vinsterna med att ha en alkohol- och drogpolicy, men även övriga policyer, är att de är ett stöd för föreningens ledare. En förening nämner att i och med detta stöd kan föreningen få en kontinuitet i ledarstaben, något som är otroligt viktigt för en förening.

De flesta ledarna i breddföreningarna är ideella, dock har alla föreningar i denna satsning någon eller några personer anställda (inte alltid heltid) på sina respektive kanslier. Att ha människor som engagerar sig ideellt i en förening är en styrka och dessa personer gör ofta fantastiska insatser. Utan dem skulle den organiserade barn- och ungdomsidrotten i Sverige dö. Det finns dock svårigheter med detta faktum. Crisp och Swerissen (2003) menar i sin studie att det faktum att det är ideella som skall genomföra förändringar kan begränsa. De har inte detta som sin huvuduppgift utan är sannolikt där för att vara tränare eller liknande. Många av de intervjuade föreningarna talar om betydelsen av att antingen ha någon som anställd eller någon som enbart koncentrerar sig på policyfrågorna under den inledande fasen av policyarbetet. Att ta hand om sin ideella arbetskraft är viktigt för föreningarna, att ha kontinuitet i ledarstaben är av vikt för ett bra arbete. Därför är det viktigt att inte lägga för tung börda på de ideellas axlar och samtidigt erbjuda dem stimulerande utbildningar och andra roliga och stödjande aktiviteter. Högberg (2007) menar att behovet att utbilda våra ideella ledare är viktigt, då de har en sådan viktig roll för våra barn och ungdomar. Tyvärr är det ju så att situationen i många föreningar knappast är att man kan välja och vraka ibland de som vill engagera sig ideellt. Många föreningar har fantastiska eldsjälar som får oerhört många saker uträttade, dessa människor blir lätt outhärliga i en förening. En förening får dock aldrig ta dessa för givet, då blir det lätt ett tomrum när denne försvinner. Många föreningar i detta projekt vittnar om att man i början av detta projekt var tvungen att sätta sig ned och skriva ned all oskriven kunskap. Detta är viktigt av många orsaker, kanske speciellt för att få kvar kunskapen i föreningen om eldsjälens försvinner. Men också för att veta vad som verkligen gäller och för att kunna sprida kunskapen i föreningen.

Många av föreningarna inom denna satsning och många andra idrottsföreningar i landet tar ett stort socialt ansvar. Man gör det för sin egen förening, men också för barnen och ungdomarna i sitt bostadsområde eller på orten där man har sin verksamhet. Några av föreningarna har haft diskussioner uppe om hur långt utanför fotbollsföreningen detta sociala ansvar skall/kan sträcka sig. Många stora föreningar har börjat tänka mer som företag (Persson 2007). I vissa svenska kommuner har man börjat villkora det lokala aktivitetsstödet till om föreningar har en alkoholpolicy eller inte. Om detta är rätt eller fel väg går att diskutera. Av vilken anledning skall detta arbete komma tillstånd? I detta projekt initierades arbetet av SvFF (i samarbete med andra intressenter); ett specialidrottsförbund. Men det kan också initieras av distriktidrottsförbund, kommuner, riksidrottsförbundet eller SISU. Vem som driver det kan ha betydelse, men några andra komponenter har förmodligen ännu större betydelse.

I utvärderingen av Attityd-projektet (Nygren 2004) nämns vikten av att policyarbetet måste integreras i daglig verksamhet. Många av föreningarna uttrycker även att det är viktigt att man slutar att se policyarbetet som ett projekt, utan att det inlemmas med ordinarie verksamhet. I samband med detta kan även bidragsformen diskuteras. Någon förening menade att det hade varit bättre med bidrag till samma föreningar två år i rad för att arbetet skall hinnas klart. Å andra sidan kan det göra att man inte arbetar för att arbetet snabbt skall ingå i ordinarie verksamhet. Dock framkom tankar om att breddföreningarna kanske hade behövt ett större

bidrag för att ha råd att anställa någon specifikt för att arbeta med policyfrågor under en period.

Smith and Waddington (2004) menar att en faktor till att lyckas med ett dylikt projekt kan vara samordnaren/projektledarens personlighet. I detta projekt har vikten av olika personers personlighet framkommit både inom föreningarna och när det gäller den från SvFF ansvarige projektledaren. En annan betydelsefull faktor är också att de som skall föreläsa om, i det här fallet alkohol- och drogfrågor, har kompetens inom det ämnet, men även är kunnig i huvudaktiviteten, i det här fallet fotboll. Ibland kan det vara bättre att ta in specialister.

Projektet

I ett sådant här projekt kommer alltid fram saker som man i efterhand känner att det kunde ha gjorts bättre, både internt hos föreningarna och från SvFF:s sida.

Från SvFF känner man att de avtal som slöts med föreningarna hade behövt vara tydligare för allas skull. Förväntningarna på föreningarna samt förväntningarna på SvFF från föreningarna har ibland inte överensstämmt med varandra. Speciellt i frågan om vad en modellförening skall göra och vem som skall marknadsföra denna.

I föreningarna handlar några av eftertankarna om de arbetsgrupper som bildats i policyarbetet. Om vikten av att personer som ingår i en sådan blir kvar i föreningen eller att gruppen är så pass stor att arbetet inte går förlorat om någon försvinner. Speciellt elitföreningarna har haft problem med att de som utsågs till ambassadörer inte fanns kvar i föreningen. I Umeå IK verkar den personen som hade hand om projektet ha försvunnit, vilket gjorde att vi trots stort detektivarbete inte kom i kontakt varken med henne eller någon i Umeå IK som ville uttala sig om arbetet. Något som är mycket synd då det framkommer i intervjuer med andra föreningar och SvFF att Umeå IK faktiskt genomfört projektet.

En iakttagelse är att två av projektets föreningar har utsetts till årets förening innan eller efter projektperioden; Kvarnby IK år 2004 och Skattkärrs IF år 2008. I Skattkärrs IF återfanns även årets ledare år 2008.

Utvärderingen

För att denna utvärdering skall få en hög trovärdighet har olika faktorer beaktats. Policyarbetet i fotbollsföreningar har kunnat belysas i olika typer av föreningar; elit och bredd tack vare att SvFF valde ut båda sorterna. Forskarteamet har i sin utvärdering intervjuat personer med olika perspektiv inom föreningen för att få en bred bild av policyarbetet. Även personer med olika perspektiv utanför föreningen har fått komma till tals. Kontakten med föreningar har tagits av forskarteamet för att föreningarna ska kunna uttala sig fritt, utan att känna sig kontrollerade av sina bidragsgivare. Tack vare att intervjupersonerna med ett stort engagemang tog sig tid att berätta både om sin förenings policyarbete samt om sina synpunkter på projektet har vi kunnat belysa båda delarna i denna rapport.

Eftertankar

SvFF

Något som SvFF känner att de skulle ha gjort annorlunda om de startat projektet idag är att vara tydligare i sin projektbeskrivning och i sina avtal med föreningarna. De skulle även ha funderat mer på hur kommunikationen med de medverkande föreningarna ska gå till i ett liknande projekt.

Föreningarna

De åtta föreningar som besöktes och intervjuades fick möjlighet att kommentera kapitlet om sin egen förening innan den gick i tryck. Föreningarna bads också att kort berätta hur policyarbetet fortskred. Fyra föreningar tog chansen att kommentera texten. I två av dessa föreningar var det nya personer på kansliet som fick svara i de gamlas ställe.

Från Kvarnby IK berättar man att Blå Tråden givetvis lever kvar, att den introduceras för alla nya ledare och spelare och även används i kontakten utåt. Det man i dagsläget känner att man har svårt med är att hålla den intressant för dem som varit i föreningen ett tag, de som känner att de redan kan den. Kanske det är det som händer när något inlemmas i ordinarie verksamhet och frågan är om det är ett problem, det viktiga är kanske att lägga krutet på de nya i föreningen så att alla vet vad som gäller.

I Skattkärrs IF berättar man att arbetet fortgår. Det man har svårigheter med är att få de lokala politikerna med på banan, att de ska förstå problemen i samhället. Det borde satsas mer på föreningsverksamheten. Föreningen är fortfarande inne på att SvFF borde ha behållit projektet Mål utan alkohol, de menar att det hade kunnat generera mycket i fotbollssverige.

I Bälinge IF, har de största förändringar skett sedan projektet och dam-elit-sektionen, som drev projektet, inte längre finns. Projektet har dock smittat av sig i föreningen och Gula Tråden är idag en genomarbetad föreningsinstruktion med en bra formulerad och genomarbetad drogpolicy. Den är nyligen reviderad.

Avslutande reflektioner

Avslutningsvis hoppas vi att de inledande goda råden om policyarbete som framkommit från erfarenheter i de medverkande föreningarna kan vara till hjälp i andra föreningars framtida policyarbete.

Vi som gjort denna utvärdering skulle tycka det var mycket intressant att se hur policyerna används i det dagliga arbetet fortsättningsvis. Hur de lever vidare i föreningarna och hur föreningarna reviderar dem framöver?

7. Referenser

- Carlsson B, Peterson T, & Trondman M (2005): Idrott i förändring: Idrott och idrottsvetenskap i ett samhälls- och kulturvetenskapligt perspektiv; *Svensk idrottsforskning*, 3:12-5
- Collin J and MacKenzie R (2006): The World Cup, sport sponsorship, and health. *The lancet*, 367, 1964-1965.
- Crisp B and Swerissen H (2003): Critical processes for creating health-promoting sporting environments in Australia. *Health Promotion International*, 18(2), 145-152.
- Dobbinson SJ, Hayman JA & Livingston PM (2006): Prevalence of health promotion policies in sport clubs in Victoria, Australia. *Health Promotion International*, 21(2), 121-129.
- Dunning E and Waddington I (2003): Sport as a drug and drugs in sport. Some exploratory Comments. *International Review for the sociology of sport*, 38(3), 351-368.
- Eriksson C, Geidne S, Larsson M, Pettersson C, Sigfridsson C, Åkerström J (2008): Kraft och vilja: En rapport om Socialstyrelsens stöd till frivilligorganisationers alkohol- och drogförebyggande arbete 2007. Örebro: Rapport till Socialstyrelsen, 2008.
- Hellandsjø Bu ET, Watten RG, Foxcroft DR, Ingebrigtsen JE, Relling G: Teenage alcohol and intoxication debut: The impact of family socialization factors, living area and participation in organized sports. *Alcohol & Alcoholism*, 2002; 37 (1): 74-80.
- Högberg J-O (2007): Idrottsledaren som hälsofostrare. www.idrottsforum.org. 2007-03-28.
- Jackson NW, Howes FS, Gupta S, Doyle JL & Waters E (2005): Policy interventions implemented through sporting organisations for promoting health behaviour change. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2005, Issue 2. Art. No.: CD004809. DOI:10.1002/14651858.CD004809.pub2.
- Johansson, L (2006a): Vem vill spola kröken? Några tankar kring idrott och alkohol. I Fahlström, Forslund, Stark (red) 2006. Inkast. Idrottsforskning vid Växjö universitet. Växjö University Press. Acta Wexionensia Nr 104/2006.
- Johansson, L (2006b): Några tankar kring idrott och alkohol. *Svensk idrottsforskning* 2006 (4) 23-28.
- Jonsson E, Sörensen S, Tillgren P, Wallin E (2007): Kampen mot droger i idrottsrörelsen. Handslagets avtryck i verksamheten. Handslagsrapport 2007:21.
- Linna K (2006): Föreningsidrott och alkohol. Finlandssvenska idrottares förhållande till idrott och alkohol. www.idrottsforum.org. 2006-11-01.

Munro G (2000): Challenging the culture of sport and alcohol. *The International Journal of Drug Policy*, 11, 199-202.

Nygren, S (2004): Från måste till vill – en bok om Projekt Attityd. Riksidrottsförbundet och IOGT-NTO-rörelsen.

Persson HTR (2007): Socialt ansvar och socialt kapital. Idrottens nya utmaningar. www.idrottsforum.org. 2007-12-12.

Koski P (2005): Alcohol in the Web of Meanings: a Cultural Perspective on Youth, Sport and Alcohol. I *NAD publikation nummer 45: Sport and Substance Use in the Nordic Countries*.

Proposition 1998/99:107: En idrottspolitik för 2000-talet - folkhälsa, folkrörelse och underhållning.

Riksidrottsförbundet (2007): RS rapport: Strategisk plan för idrottsrörelsens folkhälsoarbete. 10.1 b) RS Rapport. RF-stämman i Örebro, 2007.

Riksidrottsförbundet (2005): Idrotten vill. Stockholm. Reviderad på RF-stämman 2005.

Rütten A (2006): Beyond sport and physical activity: the concept of movement in health promotion. *Soz. Preventiv Med.* 51, 252-253.

Smith A and Waddington I (2004): Using 'sport in the community schemes' to tackle crime and drug use among young people: some policy issues and problems. *European Physical Education Review*, 10(3), 279-298.

Trondman M (2005): Träna och supa till helgen: Om föreningsidrott, socialt kapital och alkohol i unga vuxnas liv. www.idrottsforum.org. 2005-03-22

Ungdomsstyrelsen (2005): *Unga och föreningsidrotten*. Ungdomsstyrelsen, Stockholm.

Hemsidor

Systembolaget	www.systembolaget.se	IQ-projektet	www.iq.se
RF	www.rf.se	SISU	www.sisuidrottsutbildarna.se
Ungdomsstyrelsen	www.ungdomsstyrelsen.se	SvFF	www.svenskfotboll.se
Skåneidrotten	www.skaneidrotten.se	Örebro universitet	www.oru.se (Sök FUFAD)
ÖLIF	www.olif.se , www.vinnandekoncept.com		
IOGT NTO	www.iogt.se		

Skattkärrs IF Alkohol och drogpolicy

- Droger accepteras under inga omständigheter inom Skattkärrs IF. Med droger menas dopingpreparat och narkotika.
- Klubben skall med stort engagemang arbeta mot det destruktiva som droger, alkohol och tobak innebär.

Regler

- Droger och alkoholhaltiga drycker får ej nyttjas eller medföras till träningar, träningsläger, matcher eller liknande.
- Om spelare, ledare, funktionär inom klubben uppträder drog eller alkoholpåverkad i samband med träning, träningsläger, match eller liknande skall han/hon lämna arenan, lokalen eller dylikt omedelbart. Om personen är under 18 år skall förälder kontaktas.
- Spelare/ledare/funktionär under 18 år bör ej nyttja eller medföra tobak till träningar, träningsläger, matcher eller liknande.
- Rökning i samband med träningar, träningsläger, matcher eller liknande där tredje person påverkas accepteras inte.
- Vid representatio, sponsoraktiviteter och fester. Andvänds alkohol, skall det ske med måtta. Ingen uppträder berusad. Är det ungdomar med, då är vi extra restriktiva.

Tränarnas/Ledarnas roll

- Att aldrig prata positivt om droger, alkohol och tobak.
- Att vara ett bra exempel både vid och utanför fotbollsplanen.
- Att inte uppmuntra till att fira segrar eller dränka förluster med hjälp av alkohol.
- Vi rekommenderar att ledare inte använder snus i samband med träningar, träningsläger, matcher eller liknande.
- Att agera direkt då problem uppstår.
- Att vara ledare året om, inte bara under säsongen.
- Att vara lyhörd (inga skyggglappar på).
- Att informera varandra.
- Att samarbeta med föräldrar och även uppmana dessa att följa denna drogpolicy.
- Att vara beredd att vidta åtgärder för att nå klubbens mål med drogpolicyn.

Handlingsplan

- Kontinuerlig information om drogers negativa inverkan och poängtera detta speciellt inför riskhelger så som Valborgsmässoafton, Lucia, skolavslutningar, midsommar och liknande stora arrangemang som lockar ungdomar.
- Att verka för ett gemensamt synsätt, samt tala och agera efter samma motto genom att ha minst en större temakväll vartannat år för ledare som handlar om drogers negativa effekter.
- Ha en temakväll per år för både spelare och ledare i de lag där spelarna är 14 år.
- Bjuda in externa föreläsare under temakvällar som talar om drogers, alkohols och tobaks negativa effekter.
- Informera om policyn på hemsidan och vid ledarträffar
- Informera om drogpolicyn både internt och externt

Vid regelbrott mot denna policy tas detta som ett disciplinärende i respektive sektion. Vid behov kan ärendet tas i styrelsen.

DROGER OCH IDROTT HÖR INTE IHOP